

Országos Dokumentum-ellátási Rendszer

Tájékoztató a könyvtárak közötti
dokumentum- és információszolgáltatásról

A KÖNYVTÁRI RENDSZER STRATÉGIAI FEJLESZTÉSE
2.

Megjelent a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának
támogatásával

Szerkesztette:
Richlich Ilona

Lektorálta:
Rácz Ágnes

ISSN 1588-6859

ISBN 963 7561 17 X

Kiadja a Katona József Könyvtár
6000 Kecskemét, Piaristák tere 8.
Telefon: 76/500-550 Fax: 76/500-570
E-mail: kjmk@kjmk.hu
Felelős kiadó: Ramháb Mária

Nyomda: Print 2000 Nyomda Kft. Kecskemét

Tartalom

Bevezető.....	5
Skaliczki Judit – Kenyéri Katalin: Tájékoztató az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer működtetésének hatásáról 1998-2004.....	7
73/2003.(V.28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerről.....	21
Hölgyesi Györgyi: Könyvtárközi dokumentumszolgáltatás tanulságokkal.....	24
Tudnivalók a Témakeresőhöz.....	31
Témakereső a könyvtárközi dokumentumszolgáltatáshoz a tudományos-, szak- és felsőoktatási könyvtárak gyűjteményében.....	32
A könyvtárak rövidítésjegyzéke a Témakeresőhöz.....	57
Dávid Boglárka: Gyakorlati tanácsok dokumentumok lelőhely-meghatározásához.....	60
Tóth Andrea: Az elektronikus dokumentumszolgáltatásról.....	66
Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer könyvtárai.....	70
Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer munkabizottságának tagjai.....	85

Bevezető

2002-ben **A könyvtári rendszer stratégiai fejlesztése** című sorozatunk első darabjaként jelentettük meg az azóta valamennyi magyar könyvtárba eljuttatott **Tájékoztató a könyvtárak közötti dokumentum- és információszolgáltatásról** című kiadványunkat. Ebben az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR) kialakításáról, céljáról és hasznáról kívántuk tájékoztatni a könyvtárosokat.

Az ODR által igénybe vehető szolgáltatások azóta széles körben elterjedtek és igen népszerűvé váltak.

Az elmúlt évek során felszínre kerültek olyan kérdések, esetenként problémák, amelyek közül a legfontosabbakra a választ és a megoldást egy újabb, széles körben ajánlott formában, jelen füzetünkben kívánjuk megadni.

Ebben a 2. kiadványban bemutatjuk az ODR elmúlt éveinek eredményeit, a támogatásokat és azok hasznosulását.

Ismertetjük annak a vizsgálatnak az eredményét, amely a könyvtárközi kérések tartalmát vizsgálta néhány egyetemi és szakkönyvtárban. E vizsgálat tanulságai alapján, az egyenletesebb igénybevételt szorgalmazva a könyvtárközi dokumentumszolgáltatást megkönnyítő téma-ajánlást készítettünk, amely természetesen nem helyettesíti a készülő gyűjtőköri kódexet.

Annak érdekében, hogy a szolgáltatás menetét megkönnyítsük és a minőségi színvonal is emelkedhessen, olyan gyakorlati tanácsadókat is közreadunk, amelyek részint a könyvtárközi kérések eredményes intézéséhez adnak „praktikus” ötleteket, másrészt az egyre jobban terjedő elektronikus dokumentumszolgáltatás hatékonyságát segítő tudnivalókat közölnek.

A füzet tartalmazza az ODR-ről megjelent Kormányrendelet szövegét és az ODR-ben szolgáltató könyvtárak elérhetőségét is.

**Tájékoztató az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR)
működtetésének hatásáról
1998–2004**

1. Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer kialakításának szükségessége

A nyilvános könyvtári ellátásról szóló, 1997. évi CXL. törvényt a hazai könyvtárügy rendszerváltás utáni első stratégiai fejlesztési tervének tekintjük. A törvény pontosan meghatározza a hazai könyvtárügy küldetését és fejlesztési irányait.

A könyvtárügy küldetése: mindenki számára lehetővé tenni a könyvtári rendszeren keresztül az információhoz és dokumentumokhoz való szabad hozzáférést.

A küldetés megvalósítása érdekében az alábbi fejlesztési irányokat jelöltük ki:

- az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR) kialakítása és fenntartása,
- a könyvtárak informatikai hálózatának kialakítása, fenntartása, fejlesztése, tartalommal való feltöltése,
- a korszerű, minőségelvű szolgáltatások kialakítása.

Egyértelmű, hogy a könyvtárügy küldetésének megvalósítása érdekében az ODR kialakítása, hatékony és megfelelő működtetése kiemelkedő jelentőségű.

Még a legnagyobb könyvtárak sem tudnak külön-külön minden fontos információhordozót beszerezni, a sokféle használói igényt csak megközelítőleg is kielégíteni. Ezt sem anyagi, sem szellemi erőforrásaik nem teszik lehetővé. Fokozottabban áll ez a kistelepülések, iskolák könyvtáira. Egy jól felépített

könyvtári rendszer és a könyvtárak közti szoros együttműködés, a szervezett információ- és dokumentumcsere azonban fontos lépés a korszerű könyvtárhasználói elvárások teljesítése érdekében.

Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (a továbbiakban ODR) jogszabályi alapjait az 1997. évi CXL. törvény teremtette meg az 59. és a 72. §-okban.

Az 59. § fogalmazza meg a rendszer kialakításának feladatát, a 72. § pedig előírja, hogy létrehozásának és fenntartásának feltételeiről a Magyar Köztársaság költségvetéséről szóló törvényben, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma fejezetében kell gondoskodni.

2003-ban megjelent a 73/2003. (V. 28.) Kormányrendelet az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerről, amely meghatározza fő tartalmi pilléreit, és mintegy keretbe foglalja a rendszer működését. A rendelet tartalmazza a könyvtárak feladatait a könyvtárhasználók igényeinek – ODR szolgáltatások közvetítésével történő – teljesítése érdekében, felsorolja egyfelől az ODR-ben szolgáltató könyvtárakat, e könyvtárak szolgáltatási kötelezettségeit, másfelől a minisztériumi támogatásra vonatkozó főbb szabályokat.

Az ODR-en belül az egyetemi könyvtárak részvételét és támogatását megerősíti a most elfogadott felsőoktatási törvény 148. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezés is.

Az ODR küldetése, hogy a Kormányprogramnak megfelelően minimálisra csökkenjen az információban gazdagok és információban szegények közötti különbség, megteremtődjön az információhoz és dokumentumhoz való hozzáférés azonos esélye az ország bármely pontján élő állampolgár számára; működésének célja pedig az, hogy a könyvtári információk és dokumentumok a korszerű eszközök használata révén bárki számára minél gyorsabban elérhetőek legyenek.

Magyarországon voltak ugyan hagyományai a *könyvtárközi kölcsönzésnek*, de a nehézkes ügyintézés, a kérések országos „körözése” a több hetes, nem ritkán több hónapos várakozás nem tette általánossá, kedveltté a szolgáltatást sem a használók, sem a könyvtárosok körében.

A könyvtárhasználati jog mindenki számára egyenlő mértékű gyakorlását napjainkban már csak a gyorsan, korszerű eszközökkel szolgáltató könyvtárak

rendszere teszi lehetővé. A könyvtári törvény ezt a lehetőséget kívánta megteremteni az ODR létrehozásával.

Az ODR működését 54 szolgáltató könyvtár biztosítja, ezek alkotják az ellátórendszert.

A rendszer tagjai a megyei könyvtárak, az országos szakkönyvtárak, az állami egyetemi könyvtárak, a nemzeti könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár.

Ezek mint *szolgáltató* könyvtárak felelősek az ország könyvtárközi dokumentum-ellátásáért. Gyűjteményük megközelítőleg felöleli az országban ma megtalálható kurrens dokumentumbázis egészét.

Ezek a könyvtárak, miközben kötelezettséggel tartoznak a könyvtárközi szolgáltatások biztosításáért, évenként részesülnek azokból a támogatásokból, amelyeket a könyvtári törvény már említett 72. §-a rögzít.

Az ODR-ben szolgáltató könyvtárak felelőssége az ország bármely könyvtárából érkező kérés teljesítése, a minisztérium felelőssége pedig a rendszer fejlesztése a szolgáltató könyvtárakon keresztül.

2. A minisztériumi támogatások mértéke és felhasználása

Az ODR 1998-ban kezdte meg működését. Ettől az időtől kezdve a szolgáltató könyvtárak évenként minisztériumi támogatásban részesülnek. *A támogatás könyvtári dokumentum-beszerzésre, technikai és informatikai eszközfejlesztésre, valamint a szolgáltatás postaköltségeire használható fel.* A rendelkezésre álló összeg szétosztása a szolgáltató könyvtárak között a könyvtárközi szolgáltatásban évenként értékelt teljesítmények alapján történik.

A támogatások összegét és a felhasználás megoszlását a következő táblázat tartalmazza:

ODR támogatások				
<i>Év</i>	<i>Technikai eszközre</i>	<i>Szoftverre</i>	<i>Dokumentum-beszerzésre</i>	<i>Támogatás összesen</i>
1998	0 Ft	0 Ft	84 725 000 Ft	84 725 000 Ft
1999	19 850 000 Ft	0 Ft	110 000 000 Ft	129 850 000 Ft
2000	28 617 000 Ft	0 Ft	83 300 000 Ft	111 917 000 Ft
2001	19 057 000 Ft	3 643 000 Ft	86 800 000 Ft	109 500 000 Ft
2002	21 870 000 Ft	6 120 000 Ft	84 900 000 Ft	112 890 000 Ft
2003	22 135 000 Ft	4 365 000 Ft	88 500 000 Ft	115 000 000 Ft
2004	0 Ft	1 600 000 Ft	98 400 000 Ft	100 000 000 Ft
*	111 529 000 Ft	15 728 000 Ft	636 625 000 Ft	763 882 000 Ft
* a postaköltség támogatását külön táblázatban közöljük				

2.1 A pénzforrások felhasználásának tartalmi áttekintése

2.1.1 A szolgáltató könyvtárak gyűjteményének fejlesztése

A minisztériumi támogatás nem a könyvtárak gyűjteményépítését segíti általában, hiszen az a fenntartók feladata. *Ez a támogatás a könyvtárközi dokumentum-szolgáltatásban felhasznált (igényelt) művek biztosításához járul hozzá.* Ez teszi lehetővé a *dokumentum-választék bővítését és a példányszámok növelését.* A bővített gyűjtemények nyertesei a könyvtárak közvetlen használói is, hiszen több dokumentum áll rendelkezésükre, ugyanakkor a könyvtárak eredményesebben végezhetik az országos dokumentum- és információcserét is, több könyvtárközi kérést tudnak teljesíteni.

A támogatás nem határozza meg a beszerezhető dokumentumok típusát, egy-

aránt vásárolható belőle nyomtatott, audiovizuális és elektronikus dokumentum. A beszerzett művek között szerepelhetnek kölcsönözhető jegyzetek, szakkönyvek, monográfiák és szépirodalmi művek éppúgy, mint periodikumok és kézikönyvek, amelyekből főként fénymásolatok szolgáltathatók.

A forrás felhasználásának célja minden esetben az, hogy a könyvtárak saját gyűjtőköriükhöz igazodva olyan művekkel gyarapodjanak, amelyek azt segítik elő, hogy minél sokoldalúbban szolgálhassák a könyvtárhasználók érdeklődését. Fontos szabály, hogy a támogatásban részesülő könyvtárak a szolgáltatásban teljes gyűjteményükkel vegyenek részt.

2.1.2 A technikai, informatikai és kommunikációs feltételek javítása

A könyvtárközi információ- és dokumentum-szolgáltatás csak akkor tekinthető eredményesnek, ha a könyvtárhasználó gyorsan hozzájut a keresett dokumentumokhoz. Ez a feltétel pedig ma már csak korszerű technikai és informatikai eszközök biztosításával és alkalmazásával teljesíthető. Például a régebben postai úton elküldött igényeket szinte teljesen felváltják a faxon, e-mailen vagy webes felületen érkező kérések. A gyorsaság alapfeltétele az is, hogy a kérés a legrövidebb időn belül oda jusson el, ahol teljesíthető, vagyis a dokumentum pontos feltalálási helyére.

Az **ODR lelőhely-adatbázis** (<http://odr.lib.klte.hu>) létrehozása ezért a legstürgősebb feladatok közé tartozott. A Debreceni Egyetemen szerkesztett lelőhely-nyilvántartás napjainkban már több, mint hárommillió állományadatot tartalmaz, amely folyamatosan bővül és kiegészül a szolgáltató könyvtárak új beszerzéseivel. Ebben a rendszerben nemcsak valamely műre, de példányra is lehet keresni. Ez az adatbázis, továbbá a közös katalógusok és az ODR-ben szolgáltató könyvtárak helyi adatbázisai együttesen a gyors adatszerzés forrásai.

Az információkhoz való hozzáférést a dokumentumokhoz való gyors hozzájutásnak kell követnie. Ebben hathatós segítséget nyújtanak azok a technikai és informatikai eszközök, amelyekhez a könyvtárakat a minisztériumi támogatás segíti hozzá.

Ismét hangsúlyozzuk, hogy az ODR támogatás nem a könyvtárak eszközparkjának fejlesztését segíti általában, hanem a könyvtárközi dokumentum-szolgál-

tatás hatékonyságát kívánja erősíteni, egyszóval a célfeladathoz céleszközöket biztosít.

Különösen az első években volt szükség az eszközpark kiépítésére, olyan eszközök sürgős beszerzésére, amelyek a könyvtárközi szolgáltatás napi gyakorlatát szolgálják, míg napjainkban folyamatos pótlásuk, felújításuk történik.

A több mint száztízmilliós forrásból beszerzett eszközöket nem kívánjuk felsorolni, de a leggyakoribb fajtákról érdemes említést tenni: a dokumentumok feldolgozásához, nyilvántartásához és feltárásához, a tájékoztatás és kölcsönzés sokrétű feladatainak elvégzéséhez kilencvenkét *számítógépet* vásároltak a könyvtárak. Továbbá *két tucat fax, negyvenkilenc nyomtató, nyolcvankét fénymásoló és tizennyolc szkennер* gyorsítja a könyvtárközi szolgáltatásban igen nagy szerepet játszó másolatkészítést és -küldést. A drága folyóiratok és kézikönyvek egyes részeiről készített másolatok továbbításában az utóbbi években a dokumentumküldő *szoftverek* népszerűsége terjed, és a minisztériumi támogatás *negyvenöt* ilyen program megvásárlását tette lehetővé.

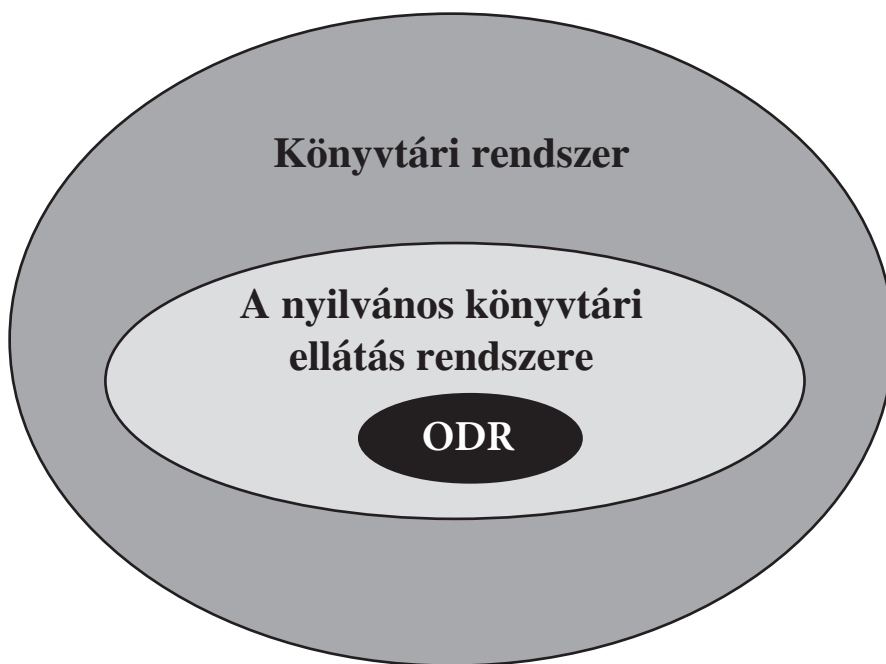
A minisztériumi támogatások következtében az ODR-ben szolgáltató könyvtárak gyűjteménye folyamatosan bővül, eszközparkjuk korszerűsödik, aminek következtében egyre sokrétűbb könyvtárközi szolgáltatásokra lesznek alkalmasak, és a gyakorlat is mind gördülékenyebbé válik.

Fontos szerepet kapott ebben az ODR kialakítására létrehozott, a Könyvtári Főosztály által működtetett *munkabizottság*, amely elvi és gyakorlati kérdésekkel egyszerre foglalkozik. Munkája jelen van a fejlesztési irányok meghatározásában és a források elosztására tett javaslatokban egyaránt.

3. Az ODR helye a könyvtári ellátás rendszerében, az ODR szolgáltatás

A könyvtári ellátás, a nyilvános könyvtári ellátás és az országos dokumentum-ellátás egymást feltételező rendszert alkotnak, amelyben a legszélesebb kör a könyvtári ellátás köre. Ez magában foglalja a nyilvános és a nem nyilvános könyvtárakat is, azaz minden olyan intézményt, amely a törvényben megfogalmazott kritériumok alapján könyvtár. Az információ- és dokumentumszolgáltatás minden könyvtár alapfeladata, ezért mindegyik részese kell, hogy legyen a könyvtárközi kölcsönzésnek.

Ezt a kétféle könyvtári kört a könyvtári tevékenységek végzéséhez szükséges, **ésszerű egymásrataltság** fogja össze. **Az ODR a könyvtári ellátás központja, szíve.** Ez alkotja azt a belső, szétsugárzó kört, ahonnan a könyvtári ellátásban bárhol részt vevő, bármilyen fenntartású, nyilvános vagy nem nyilvános könyvtár használója is részesülhet a dokumentum-szolgáltatásban.

A működés zökkenőmentessége érdekében a Könyvtári Főosztály rendszeresen kiadott útmutatók* sorával is segítette és szabályozta a támogatás felhasználását és elszámolását, a nyilvántartások és adatszolgáltatások rendjét.

-
- * 1. Útmutató az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer támogatásának felhasználásáról
2. Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer szolgáltatási körei és formái
3. Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer nyilvántartási és adatszolgáltatási rendje
4. Útmutató az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer támogatásának elszámolásához
5. Tájékoztató a könyvtárak közötti dokumentum- és információszolgáltatásról

A rendszer megismertetéséért és népszerűsítéséért plakátot, szórólapokat és tájékoztató füzetet jelentettünk meg mind a könyvtárhasználók, mind a könyvtárosok számára az új, minőségi könyvtárközi szolgáltatásokról.

A nyilvánosság erősítése érdekében a könyvtári szakajtóban hónapokon keresztül ismertették szolgáltatásaikat és számoltak be tapasztalataikról a szolgáltató könyvtárak munkatársai, de megszólaltak az igénybe vevő, kisebb könyvtárakból azok a könyvtárosok is, akik a szolgáltatás hasznélvezői voltak. Ezek a beszámolók a pozitív eredmények mellett felvetették azokat az esetleges problémákat is, amelyek a napi gyakorlatban jelentkeztek, és ajánlásokat tettek a megoldásokra is.

3.1. Az alábbi táblázat az ODR elmúlt 7 évi statisztikai adatait mutatja be:

ODR szolgáltatások				
Év	Eredeti dokumentum	Másolat	Elektronikus	Összesen
1998	22 530	20 790	0	43 320
1999	27 393	23 911	0	51 304
2000	33 105	28 087	0	61 192
2001	38 417	32 264	0	70 681
2002	55 634	35 626	1 280	92 540
2003	70 455	32 126	3 697	106 278
2004	80 410	24 080	5 449	109 939
*	327 944	196 884	10 426	535 254
* 2004-ben három nagy szolgáltató könyvtár felújítás ill. feladatváltozás miatt csak korlátozottan vett részt a feladatok ellátásában.				

A statisztikai adatok egyértelműen az ODR eredményességét tükrözik. A szolgáltatott dokumentumok száma közel háromszorosára nőtt, ezen belül az eredeti nyomtatott dokumentumoké ennél is nagyobb arányban emelkedett. Az elektronikus dokumentumszolgáltatás csupán három éve kezdődött, a tapasztalatok azonban folyamatos növekedést jeleznek.

A könyvtárközi szolgáltatást a könyvtárhasználó és a könyvtáros egyaránt kezdeményezheti. Erre abban az esetben kerül sor, ha a keresett dokumentum hiányzik az adott könyvtár állományából, vagy pedig éppen használatban van. A keresett műhöz háromféle formában lehet hozzájutni: eredetiben (nyomtatott könyv, periodikum vagy CD, videokazetta stb.), fénymásolatban (folyóíratcikkekről, egyes könyvfejezetekről stb.) és elektronikus formában.

Az ODR fejlesztéséhez, működési rendjének javításához szükséges, hogy pontos információk álljanak rendelkezésünkre. Ezt a célt szolgálja többek között, hogy az ODR támogatások évenkénti elszámolásához a könyvtárak rendszeresen szakmai beszámolót is csatolnak, amelyben folyamatosan tájékoztatnak a forrásfelhasználások mikéntjéről és a használói szokások alakulásáról.

Ezekon kívül az ODR működésének hét éve alatt két alkalommal (2001-ben és 2004-ben) szervezett a Könyvtári Főosztály teljes körű helyszíni vizsgálatot, amelyek során különböző szempontok szerint tájékozódunk az egyes szolgáltató könyvtárak munkájáról, a könyvtárközi szolgáltatások irányairól, tartalmáról.

4. A fejlődés jellemző tendenciái

4.1 Az egyik legfontosabb követelmény a gyorsaság, egyre jobban teljesül: a postai küldemények egy–másfél héten belül (néha még ennél is gyorsabban), az elektronikus dokumentumok pedig néhány óra alatt jutnak el a kérő könyvtárba.

4.2 Egyértelműen pozitív változásnak tekinthető az is, hogy az ODR-ben szolgáltató könyvtárak többségében – miközben számszerűleg nő a szolgáltatott művek mennyisége – egyúttal csökken a beérkező, ki nem elégített könyvtárközi kérések száma is. Egyik oka ennek a kérések folyamatos helyi elemzése és a hiányzó dokumentumok folyamatos pótlása a szolgáltató könyvtárak részéről, a másik pedig, hogy a kérő könyvtárak pontosabban tájékozódnak igényeik benyújtása előtt. Mindkettő fontos könyvtárosi magatartásváltozást tükröz: a szolgáltatáskészség erősödését. Az eredmény pedig: nő az elégedett könyvtárhasználók száma.

4.3 A szolgáltatás adatait közlő táblázat szerint jelentős mértékben *nő az eredeti* (többnyire nyomtatott) átkölcsönzött dokumentumok száma. Az okok között említjük, hogy a könyvtárak gyűjteményének jelentős része még nyomtatott könyvekből áll. Továbbá – és talán éppen ezért – a használók nagy része is ragaszkodik ehhez a formához. Itt kell megjegyezni azt is, hogy a könyvtárközi kölcsönzésnek ez a módja a használó számára teljesen ingyenes.

4.4 A nyomtatott dokumentumok növekedésével ellentétes irányú a *fénymásolatok csökkenő száma* a teljesített könyvtárközi kérések körében. Amíg az eredeti dokumentumot a használó kölcsön kapja, addig a fénymásolat a saját tulajdona lesz. Ezért a fénymásolási és a postaköltség a használót terheli. A könyvtárak beszámolóí szerint egyre kevesebben vállalják ezt a gyakran jelentős költséget.

4.5 A könyvtárközi dokumentum-szolgáltatás legkorszerűbb formája kétségtelenül az *elektronikus dokumentumküldés*. Az ODR-ben szolgáltató könyvtárak mindegyike rendelkezik is a szükséges dokumentumküldő szoftverrel és szkennelővel, a kérő könyvtárak jelentős része (főként a községek és iskolák könyvtárai) azonban még nem. A fogadókészség ezen a területen egyelőre még korlátozott. Ezen kívül a küldő könyvtárak egy részében is gondot okoznak még bizonyos technikai problémák (tűzfal, szkennelés stb.). Az igazsághoz tartozik, hogy a használók is nehezebben barátkoznak a csak helyben – a könyvtárban – olvasható dokumentumokkal. Amellett, hogy az eredeti formátumban történő küldés fontossága megmarad, a jövő szolgáltatása mégis az elektronikus dokumentum lesz.

4.6 A könyvtárközi keretek között forgalmazott dokumentumok nagy része szakkönyv vagy ismeretközlő mű, és csak kisebb része szépirodalom. A kérések a tapasztalatok szerint tanúláshoz, kutatóshoz, munkához kapcsolódnak, csak ritka esetben szórakozáshoz. A legtöbb kérés a kötelező olvasmányokra, jegyzetekre irányul, de gyakori az olyan ritka, drága kiadványra vonatkozó igény, amely csak néhány nagyobb könyvtár gyűjteményében található meg.

4.7 A szolgáltató könyvtárak igénybevétele különböző. Néhány nagyobb egyetemi és szakkönyvtár – különösen, ha teljes gyűjteményük szerepel az ODR lelőhely-adatbázisban – az igazán „nagy” szolgáltatók közé tartozik. Tőlük több tízezer könyvtárhasználó jut a rendszeren keresztül azokhoz a dokumentumokhoz, amelyeket saját könyvtárukban soha nem kaphatnának meg. Ugyanez érvényes néhány kisebb, speciális gyűjteménnyel rendelkező ODR-ben szolgáltató könyvtárra is, amelyek könyvtárközi forgalma ugyan kisebb, de különleges dokumentumaikkal pótolhatatlan segítséget nyújtanak az ország távolabb élő polgárainak.

2004-ben a könyvtárközi szolgáltatásban részt vevő művek közel 70%-át az egyetemi és a szakkönyvtárak adták.

4.8 Külön ki kell emelnünk a megyei könyvtárak egyre növekvő szerepét az ODR-ben. Noha a 2004-es szolgáltatásoknak egyelőre 30%-át nyújtották, ez az arány egy év alatt 32%-kal nőtt, amely meghaladja az összes többi növekményt. A jogszabály nem köti meg, de ajánlja a kérés útvonalát, és célszerűségi szempontok diktálják azt, hogy a szolgáltató könyvtárak gyűjtőkörét érdemes figyelembe venni. Az első lépés az általános gyűjteménnyel rendelkező, közelben lévő megyei könyvtárakhoz vezethet. Ezzel a felismeréssel csak némi idő elteltével – de most már egyre gyakrabban – élnek a kérő könyvtárak, ahogyan azt a növekvő számadatok is bizonyítják.

4.9 A Kárpát-medencei magyar könyvtárak számára is az ODR nyújt nagy lehetőséget a magyarországi könyvtári dokumentumokhoz való szabad hozzáférést illetően. Az interneten elérhető lelőhely-nyilvántartás fejlesztésével bővül az információkhoz való hozzáférés számukra is, az elektronikus vagy másolati szolgáltatás igénybevételével pedig a keresett dokumentumot is megkaphatják. Mindehhez természetesen szükséges e könyvtárak telematikai fejlesztése is, amelyet a minisztérium – lehetőségei szerint – már támogatott, de további támogatásra is szükség lenne.

5. A könyvtárközi kölcsönzések postaköltsége

Az 1997. évi CXL. törvény lehetővé teszi az ODR támogatásnak a könyvtárközi küldemények postaköltségeire fordítását is.

A könyvtárközi szolgáltatáshoz a használó két könyvtár közreműködése révén jut: a helyben lévő (saját) könyvtár fogadja és továbbítja a kérést. Az ODR-ben szolgáltató könyvtár az igénylő könyvtárba küldi a kért anyagot, ahol a használó átveszi (az eredeti dokumentumot kikölcsönzi, helyben használja, a fénymásolatot pedig megvásárolja, és téríti a szükséges költségeket). Az eredeti műveket a kölcsönzési határidő lejárta után a helyi könyvtárba szolgáltatja vissza, amely továbbítja azokat a kölcsönadó könyvtárba.

A használó számára – a fénymásolat költségtérítését kivéve – az egész folyamat ingyenes!

A küldemények szállítása postai úton történik, a szokásos szállítási költségek viselése mellett. Minden postán küldött dokumentumot két költség, az oda- és a visszaküldés költsége terheli. A minisztérium az ODR szolgáltatások postaköltségét szigorú elszámolási szabályok (postakönyvi másolatok) alapján negyedévenként, utólag megtéríti. Mivel támogatásban csak a szolgáltató könyvtárak részesülnek, a visszaküldés költségét is ők kapják támogatásként.

A következő táblázat az 1999 és 2004 közötti időszakban igényelt és megtérített postaköltségek összegeit közli:

1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Összesen
13 200 504	13 006 263	11 341 740	22 736 047	32 633 953	43 442 596	136 361 103

A költségek rendkívüli mértékű emelkedését részint a könyvtárközi szolgáltatások növekedése, részint a drasztikus mértékben emelkedő postai díjak okozták.

A könyvtárközi kölcsönzések postaköltségének alakulását összevetve, 2003-ban az előző évhez viszonyítva 24%-os, 2004-ben pedig 12%-os átlagos postai díjemelést regisztráltunk. A levél- és csomagküldemények súly szerinti díjtételei tekintetében az eltérések még jelentősebben differenciálódtak: pl. a

csomagfeladás díja 2 kg-ig 33%-kal, 5 kg-ig 30%-kal emelkedett egy év alatt. 2005-ben feltehetőleg újabb tarifaemeléssel kell számolni.

Megítélésünk szerint ez semmiképpen sem hárítható át a könyvtárközi szolgáltatásban résztvevőkre: a könyvtárakra vagy a könyvtárhasználó emberekre. Nem terhelhető ez a költség az ODR-ben szolgáltató könyvtárakra sem, mert némely nagyobb szolgáltató több százezer, sőt millió Ft-os postaköltsége erősen korlátozná a szolgáltatási készséget, hajlandóságot.

A könyvtárhasználók és a kérő könyvtár számára ingyenes szolgáltatás jelentős mértékben járult hozzá **a területi információs esélyegyenlőtlenség csökkenéséhez**, és ezáltal az ODR sikeréhez. Mondhatnánk azt is, hogy ez feltétele a jelenlegi szolgáltatás folyamatos működésének, sőt bővülésének.

Nemzetközi viszonylatban is jelentős a könyvtárközi szolgáltatás szerepe.

Az UNESCO már 1984-ben ajánlásokat fogalmazott meg és juttatott el az Egyetemes Postaegyesület hamburgi kongresszusához, amelyekben tarifacsökkentéseket kért a nevelési, tudományos és kulturális anyagok postai forgalmára.

Néhány környező vagy távolabbi ország helyi gyakorlata a következő: Ausztriában, Németországban és Dániában a könyvek, folyóiratok, kották, térképek stb. *nem kereskedelmi célú* szállítására kedvezményes díjszabás vehető igénybe.

Az Amerikai Egyesült Államok postai szolgáltatásai között szerepel a „Library Mail”, amely könyvtárak, iskolák, múzeumok és más nonprofit szervezetek számára teszi lehetővé a könyvek és egyéb könyvtári anyagok kedvezményes díjszabású küldését. A kanadai postának létezik egy kifejezetten könyvtári *könyvekre* vonatkozó szolgáltatása (Library Books), amelynek keretében kedvezményes szállítást vállalnak.

Nyilvánvaló, hogy a postai szállítási költség meghatározó a könyvtári szolgáltatásokban, de – a példák tanúsága szerint – több országban engedményeket adtak erre a célra.

Az ODR működtetésének hatásáról szóló tájékoztatót a nemzeti kulturális örökség minisztere a 2005. június 6-i miniszteri értekezleten elfogadta.

Az ODR fejlesztése érdekében a következő feladatokat kell megvalósítani:

- el kell érni, hogy a Magyar Posta a könyvtárközi küldemények szállításának postai díját 50%-ra csökkentse;
- együttműködést kell kezdeményezni a Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatallal a területi esélyegyenlőséget biztosító ODR szolgáltatások postai kedvezményének fedezete érdekében;
- a Nemzeti Fejlesztési Terv részeként, az NKÖM–IHM együttműködés keretében meg kell erősíteni, hogy minden községi és iskolai könyvtár internet-kapcsolata kiépüljön az ODR szolgáltatások igénybevétele érdekében;
- az országos lelőhely-nyilvántartás továbbfejlesztése érdekében a Debreceni Egyetem Könyvtárában működtetett ODR adatbázist össze kell kapcsolni a Magyar Országos Közös Katalógussal;
- fejleszteni kell az elektronikus dokumentum-szolgáltatást.

73/2003. (V.28.) Korm. rendelet
az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerről

A Kormány a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Törvény) 100. § (1) bekezdésének f) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (a továbbiakban: ODR) a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (a továbbiakban: minisztérium) által kialakított olyan szolgáltatási rendszer, amely az országos lelőhely-nyilvántartás segítségével a könyvtárakon keresztül biztosítja könyvtárhasználók számára a könyvtári dokumentumok (a továbbiakban: dokumentumok) hozzáférhetőségét.

2. §

(1) A könyvtár (a továbbiakban: kérő könyvtár) – amennyiben a könyvtárhasználó által igényelt dokumentum nem áll rendelkezésére – az országos lelőhely-nyilvántartás alapján megkeresi azt a szolgáltató könyvtárat, elsősorban az illetékes megyei könyvtárat, ahol a dokumentum hozzáférhető.

(2) Amennyiben a megkeresett könyvtárban nem hozzáférhető a dokumentum, akkor a kérő könyvtár a dokumentummal rendelkező másik szolgáltató könyvtárba küldi a kérést.

(3) A kérő könyvtár haladéktalanul a könyvtárhasználó rendelkezésére bocsátja a megérkezett dokumentumot, és felhívja a könyvtárhasználó figyelmét a szolgáltató könyvtár által az adott dokumentum használatára meghatározott különleges, egyedi előírások betartására.

(4) A kérő könyvtár felelőssége a szolgáltató könyvtárral szemben az eredetiben megkapott dokumentumért az átvételtől a szolgáltató könyvtárba való visszaérkezéséig terjed.

3. §

Az ODR keretében működő szolgáltató könyvtárak:

- a) a nemzeti könyvtár,
- b) a nemzeti gyűjtőkörű könyvtár,
- c) a Törvény 3. sz. mellékletében felsorolt országos szakkönyvtárak,
- d) az állami egyetemi könyvtárak és
- e) a megyei könyvtárak.

4. §

(1) A szolgáltató könyvtár a gyűjteményében lévő dokumentumokat – a szolgáltatásukra vonatkozó előírásokkal együtt – bejelenti az országos lelőhelynyilvántartásba.

(2) A szolgáltató könyvtár – a könyvtárhasználati szabályzatában foglalt korlátozások figyelembe vételével – a gyűjteményében lévő dokumentumok teljes körét szolgáltatja. A dokumentum szolgáltatásával egyidejűleg annak használatára egyedi előírásokat határozhat meg.

(3) A szolgáltató könyvtár – az igény beérkezése után haladéktalanul – eredetiben, másolatban, elektronikus vagy más egyéb formátumban elküldi a kért dokumentumot a kérő könyvtárnak, illetve értesíti a kérés teljesítésének akadályáról.

(4) A szolgáltató könyvtár az eredetiben nyújtott dokumentum-szolgáltatásért díjat nem számíthat föl.

(5) A szolgáltató könyvtár gondoskodik a könyvtárközi dokumentum-szolgál-

tatás korszerű eszközökkel történő működtetéséről, folyamatosságáról és minőségének biztosításáról, továbbá a szolgáltatás adatainak a minisztérium által előírt nyilvántartásáról.

5. §

(1) A szolgáltató könyvtárak kötelezettségeinek teljesítését a nemzeti kulturális örökség minisztere (a továbbiakban: miniszter) a könyvtári szakfelügyelet keretében ellenőrzi.

(2) A Törvény 59. § (3) bekezdése szerinti véleményt a szolgáltató könyvtár vezetőjének kinevezése előtt a döntéshozókkal ismertetni kell. A miniszter véleményétől eltérő döntés indokolását a miniszternek el kell küldeni.

(3) A szolgáltató könyvtár megszüntetését, átszervezését, továbbá alapító okiratának és szervezeti és működési szabályzatának az ODR szolgáltatásait érintő módosítását előzetesen egyeztetni kell a minisztériummal.

6. §

(1) A minisztérium fejezeti kezelésű előirányzata terhére évente támogatja a szolgáltató könyvtárak ODR-ben nyújtott szolgáltatásait, továbbá az országos lelőhely-nyilvántartás fejlesztését és működtetését.

(2) A támogatás a dokumentumok vásárlására, technikai eszközök beszerzésére, az ODR szolgáltatásaival kapcsolatos költségekre, a postaköltségre és az országos lelőhely-nyilvántartás költségeire fordítható.

(3) Az egyes könyvtárak támogatásának összegére a minisztérium által felkért szakmai kuratórium tesz javaslatot.

7. §

E rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Könyvtárközi dokumentumszolgáltatás — tanulságokkal

Az ODR körébe tartozó könyvtárak kijelölésének elsődleges szempontja az volt, hogy az ismereteknek a dokumentumokban megjelenő, megközelítőleg teljes körét átfogják, és bármelyik állampolgár számára hozzáférhetővé tegyék. A könyvtárközi kölcsönzés ugyan minden nyilvános könyvtár alapfeladata, az ODR-ben szolgáltató könyvtárak ezen belül a minőségi szolgáltatás biztosítói. Ezek a könyvtárak rendszeres minisztériumi támogatásban részesülnek, amelyet ugyan saját szakterületük dokumentum- és eszközfejlesztésére fordítanak, de ez esetben azért, hogy az országos dokumentumszolgáltatás színvonalát javítsák.

Amíg az ODR erősödésének következményeként a könyvtárközi dokumentum- és információszolgáltatás eredményei, többek között statisztikai mutatószámai évről évre folyamatosan növekednek, az egyes szolgáltató könyvtárak igénybevétele különbözőképpen alakul. Meg kellett vizsgálnunk azt a kérdést, hogy mi az oka, hogy a hazai könyvtári rendszer tagjainak figyelme a könyvtárközi dokumentumszolgáltatás tekintetében főként néhány nagy könyvtár felé irányul.

Van néhány olyan tényező, amely indokolja ezt a tendenciát, és ezeket természetesen nem hagyhatjuk figyelmen kívül:

- a kérések egyre nagyobb hányada érkezik a könyvtáraktól a lelőhely-adatbázison keresztül, amelyben nem minden ODR-ben szolgáltató könyvtár szerepel a teljes gyűjteményével;
- ugyancsak előnyt élveznek azok a könyvtárak, amelyek az ODR lelőhely-adatbázisban való keresésnél a találati lista elején állnak.

Az ilyen és hasonló evidenciákon túl a Könyvtári Intézet Gyűjteményszervezési Osztályán végzett elemző vizsgálat során elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy indokolt-e a dokumentumszolgáltatás „élbolyában” álló könyvtárak feltűnően nagyarányú teherviselése az ODR-ben. Továbbá mekkora azoknak a kéréseknek az aránya, amelyek más könyvtárakból (például megyei könyvtá-

rákból, városi könyvtárakból) is kielégíthetők lettek volna. Ezért tételesen megvizsgáltuk néhány könyvtár, úgymint a **Debreceni Egyetem Általános Gyűjtemények Könyvtára, a Pécsi Tudományegyetem Központi Könyvtára, a Szegedi Tudományegyetem Könyvtára és a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára** 2004. évi könyvtárközi dokumentumszolgáltatását. A vizsgálat az eredeti, nyomtatott dokumentumokra terjedt ki.

A vizsgálatot az igen nagy mennyiségű adat (26 690 db) és a többféle nyilvántartásból eredő visszakereshetőségi nehézségek miatt 10%-os mintán végeztük el.

Több szempontból is tartalmi elemzés alá vontuk a szolgáltatott dokumentumokat:

- 1) A kérések mennyiben vonatkoztak a könyvtár fő gyűjtőkörébe tartozó dokumentumokra?
- 2) A kérések milyen típusú könyvtáraktól érkeztek?
- 3) A tőlük kért dokumentumok beszerezhetők lettek volna-e más könyvtártípusokból is?

Az első kérdésünkre megnyugtató választ kaptunk. A kielégített kérések zöme (könyvtáranként 75–90%-a) a fő gyűjtőkörbe tartozó dokumentumokra vonatkozott, és csak a maradék tartozott a mellék gyűjtőkörbe sorolt szakok, tudományterületek valamelyikébe.

(Ehhez azonban hozzá kell tenni azt, hogy a DEENK teljes kötelepéldány-sort kap minden hazai megjelenésű dokumentumból, valamint, hogy a Pécsi Tudományegyetem Központi Könyvtára és a Szegedi Tudományegyetem Könyvtára is kap megosztva egy kötelepéldány-sort, és általános gyűjtőkörű könyvtárak, még ha nem is rendelkeznek valamennyi tudományterület anyagából több példányos dokumentumokkal!)

Sokkal érdekesebb tapasztalatokat szereztünk a kérő könyvtárak típusainak vizsgálata során. Álljon itt szemléltetésül az a táblázat, amely a vizsgált négy könyvtár adatait tartalmazza (könyvtáranként százalékos megoszlásban) a tőlük kérő könyvtárak típusa szerint:

*A kérő könyvtárak megoszlása könyvtártípusok szerint (2004)**

<i>A kérő könyvtár típusa</i>	<i>A szolgáltató könyvtár</i>	<i>Százalékban</i>
Megyei könyvtárak	DEENK	5,0
	Pécsi Tud. egy. K. K.	14,6
	Szegedi Tud. egy. K.	17,9
	MTA Könyvtára	15,0
Városi könyvtár	DEENK	40,5
	Pécsi Tud. egy. K. K.	53,2
	Szegedi Tud. egy. K.	53,1
	MTA Könyvtára	12,5
Községi könyvtárak	DEENK	14,6
	Pécsi Tud. egy. K. K.	4,3
	Szegedi Tud. egy. K.	6,2
	MTA Könyvtára	5,7
Művelődési központ (ház) és könyvtár	DEENK	10,7
	Pécsi Tud. egy. K. K.	5,9
	Szegedi Tud. egy. K.	5,5
	MTA Könyvtára	-
Tudományos és szakkönyvtárak	DEENK	11,1
	Pécsi Tud. egy. K. K.	8,2
	Szegedi Tud. egy. K.	2,8
	MTA Könyvtára	19,0
Felsőoktatási könyvtár	DEENK	11,0
	Pécsi Tud. egy. K. K.	11,5
	Szegedi Tud. egy. K.	13,8
	MTA Könyvtára	46,0
Iskolai könyvtárak	DEENK	6,3
	Pécsi Tud. egy. K. K.	1,0
	Szegedi Tud. egy. K.	0,7
	MTA Könyvtára	1,4
Egyházi könyvtárak	DEENK	0,8
	Pécsi Tud. egy. K. K.	0,8
	Szegedi Tud. egy. K.	-
	MTA Könyvtára	0,4
Külföldi könyvtárak	Pécsi Tud. egy. K. K.	0,5

*10%-os minta alapján

Amint a táblázatból látható, az egyetemi könyvtárakba a kérések legnagyobb része a városi könyvtárakból érkezett, de a községi és művelődési központi könyvtárak kérésszáma is összességében a megyei könyvtárak kéréseivel egyenlő. Az adatok értelmezésére akkor érdemes visszatérni, ha hozzátesszük vizsgálatunk harmadik szempontjának (a kért dokumentumok beszerezhetők lettek volna-e más könyvtártípusokból is?) eredményét is.

Nézzük, milyen típusú dokumentumokat kértek ezektől a könyvtáraktól! Az általunk vizsgált nagy könyvtárakba „jogosan” irányuló kérések: a gyűjtőkörükbe vágó, szigorú értelemben vett szakkönyvek, tanulást segítő jegyzetek, tankönyvek, az idegen nyelvű szak- és szépirodalom kategóriájába tartozó dokumentumok mellett nagyszámú magyar nyelvű szépirodalmi művet (köztük gyerekirodalmat is!) kértek tőlük, valamint közkönyvtárakban (főként a megyei könyvtárakban, de városi könyvtárakban is) megtalálható, ismeretterjesztő munkákat. Feltűnő, hogy gyakran ismétlődő jelleggel kértek olyan összefoglaló alaptermőket, monográfiákat is, amelyeknek – véleményünk szerint – szintén meg kellene lenniük az említett megyei és városi könyvtárakban, a nagyobbakban kölcsönözhető példányban is.

Gyakori példa volt olyan kérésekre is, amelyeket célszerűbb lett volna más, az adott gyűjtőkör szempontjából megfelelőbb könyvtárakba, más szak- vagy egyetemi könyvtárba irányítani. A nyilvántartásból az nem derült ki, hogy első helyre küldött vagy többedik próbálkozásként újraindított kérésről volt-e szó.

Ki kell emelnünk a DEENK-nek azt a sajátosságát, hogy minden megjelenő hazai dokumentumból kötelespéldányt kap, és azokat könyvtárközi kölcsönzés keretében szolgáltatja is. Ebből következik, hogy azok a kérések, amelyek olyan dokumentumokra vonatkoznak, amelyek beszerzéséről a közkönyvtárak az értékesebb irodalom gyarapítása javára inkább lemondanak, elsősorban szintén őket találják meg.

Bemutatunk néhány jellemző példát az imént felsorolt kérdés-típusokra.

A szépirodalom, gyermekirodalom köréből:

Bach, Richard: Jonathan, a sirály
Blixen, Karen: Volt egy farmom Afrikában
Bulgakov, Michail Afanaszjevics: Drámák
Chang, Jung: Vadhattyúk
Lázár Ervin: Négyszögletű kerek erdő
Mayes, Frances: Napsütötte Toscana
Molnár Ferenc: Színház
Szophoklész drámái
Tersánszky Józsi Jenő: Misi Mókus kalandjai stb.

Az ismeretterjesztő irodalomból:

Dénes Tamás: Real Madrid
Ferencsik István: Betegség és fájdalom nélküli élet
Hargitai György: Ünnepi ételeink stb.
Kárpáti György: Medencék, gólok, pofonok
McNab, Chris: Harci technikák kézikönyve
Nagy István, Cs.: Gyermek- és ifjúsági irodalom
Preisich Anikó: Otthon a lakásban
Rados Jenő: Magyar kastélyok
Szülők kézikönyve
Történelmi fogalmak kisszótára
Zrínyi Miklós: Az török áfium ellen való orvosság stb.

Az alapvető szakmonográfiák, összefoglaló munkák közül:

Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába
Fisichella, Domenico: A politikatudomány alapvonalai
Griffin, Em: Bevezetés a kommunikációelméletbe
Hársing László: A filozófiai gondolkodás Thálésztől Gadamerig
Hebb, Donald Olding: A pszichológia alapkérdései
Mészáros István: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe
Mönks, Franz J.: Fejlődéslélektan
Neveléstudomány (szerk. Szarka József-Bábosik István)
Neveléstörténet (Mészáros István–Németh András–Pukánszky Béla)
Nyíri Tamás: Filozófiatörténet
Palmer, Joy: A környezeti nevelés kézikönyve

A csak a DEENK köteleespédány anyagból:

7 perc szextitok

Caldwell, John: A Káosz kincse

Foster, Alan Dean: A bolygó neve: Halál stb.

Lottóvariációk gyűjteménye

Rice, Anne: Pandora. Új vámpírtörténetek

Sandemo, Margit: A démonok hegyén

Székely, Edmond Bord: A böjtölés esszéus tudománya

A vizsgálat rövid ismertetése után milyen következtetések és tanulságok vonhatók le a könyvtárközi szolgáltatásban dolgozó kollégák számára?

- Az országos statisztikai adatokat átnézve megállapíthatjuk, hogy a hazai könyvtárközi dokumentumszolgáltatás túlnyomó részét az ODR-ben szolgáltató könyvtárak biztosítják.
- Az ODR lelőhely-adatbázis megléte és működése óta különösen azokat a könyvtárakat kedvelik a kérő könyvtárak, amelyek teljes állományukkal szerepelnek az ODR lelőhely-adatbázisban, függetlenül attól, hogy a kérés más könyvtárban is teljesíthető lenne.
- A statisztikai adatok is mutatják, hogy az ODR-ben szolgáltató könyvtárakon belül is aránytalanul nagy terhet viselnek a nagy gyűjteménnyel rendelkező (MTA Könyvtára), illetve a nagy hagyományokkal bíró tudományegyetemi könyvtárak (Debrecen, Szeged, Pécs).
- Különösen nagy a teher a DEENK-en, amely a kötelespéldány révén valamennyi hazai megjelenésű könyvet megkap, és kölcsönözhető állománnyal rendelkezik.
- A vizsgált könyvtárak esetében a könyvtárközi kölcsönzésre vonatkozó kéréseknek csak egy része olyan speciális kérés, amely csak valamely nagykönyvtár vagy speciális gyűjteménnyel rendelkező szakkönyvtár állományából elégíthető ki. Más részük (25–50%!) olyan művekre vonatkozik, amelyeket bármely közeli megyei vagy akár városi könyvtárnak ki kellene tudni elégítenie.

Mit lehet tenni az ODR működésének, a könyvtárközi dokumentumszolgáltatás egyenletesebb elosztásának érdekében?

- Nagyon fontos az ODR lelőhely-adatbázis gyors bővítése teljes könyvtári állományokkal. Folyamatban van a MOKKA-ODR lelőhely-adatbázis egyesítése, a kompatibilis integrált könyvtári rendszerek elterjesztése.
- Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a hazai nyilvános könyvtári rendszer egésze részt vesz a dokumentumszolgáltatásban, a kérésben és a küldésben egyaránt.
- A könyvtárközi kérések elküldésekor érdemes sorrendet követni: a kérő könyvtár – hacsak nem különlegesen speciális, szakterületi kérésről van szó – elsősorban a megyei könyvtárat (könyvtárakat) keresse meg a kérésével, és csak akkor forduljon a nagyobb, főként egyetemi könyvtárakhoz, ha máshol nem találta meg a keresett dokumentumot.
- A keresést nagyban megkönnyítené, ha a kérő könyvtárak a könyvtári elektronikus katalógusokból nem csak a könyv meglétéről vagy nem létéről, de a példányszám- és állapot-adatokról (kölcsonözhető, bent van-e a könyvtárban stb.) is tájékozódhatnának.
- A célirányos keresést segítheti egy olyan áttekintés, témajegyzék, amely a legkisebb könyvtárak számára is könnyen használható, és képet ad az ODR-ben szolgáltató könyvtárak gyűjtőköréről. Az ODR lelőhely-adatbázis és ezen áttekintés együttes használatával a kérő könyvtárak egyenesen a gyűjtőköri szempontból leginkább számításba jöhető könyvtárakba indíthatnák el a kéréseiket.

Tudnivalók a Témakeresőhöz

A Témakereső a könyvtárközi dokumentumszolgáltatást igénylő könyvtárak munkáját kívánja segíteni azáltal, hogy példákat ad arra, **mely témaköröket, mely könyvtárakban érdemes a leginkább keresni**. A témakereső nem gyűjtőköri kódex és azt nem helyettesítheti. Sem a témák összeállításában, sem a könyvtárak besorolásában nem törekszik a teljességre, de elindulási lehetőséget nyújt annak, aki nem tudja hova forduljon. A jegyzékbe az ODR körébe tartozó tudományos, szak- és egyetemi könyvtárak **gyűjtőköri szabályzatának** megfogalmazása szerint és főként e könyvtárak **saját javaslatai** alapján kerültek a **legkeresettebb**, illetve az adott könyvtár állományában **kiemelten fontosnak** ítélt témakörök. A témakörök mellett a könyvtárak neve rövidítve szerepel, de a táblázat után következő rövidítésjegyzék alapján kikereshető a könyvtár teljes neve. Az ODR-ben szolgáltató könyvtárak részletes elérhetőségi adatai a kiadvány végén, a címjegyzékben olvashatók.

A feltárás mélységében könyvtáranként, sőt könyvtártípusonként is eltérés mutatkozik. A jelentős nagyságú állománnyal rendelkező **tudományegyetemi könyvtárak** esetében — mivel a tudományok teljességét gyűjtik — a részletezés kevésbé mély, ezeknek a könyvtáraknak **a neve az általánosabb (generikusabb) fogalmaknál** szerepel (pl. Festészet helyett a Képzőművészetnél).

Felhívjuk figyelmüket arra is, hogy az **ismeretközlő és a szépirodalmi műveket** elsősorban a legközelebbi **megyei könyvtárból** célszerű kérni. **Témajegyzékünk kifejezetten a szakkönyvtári anyagok kereséséhez kíván segítséget nyújtani.**

Nem szerepel jegyzékünkben az **Országos Széchényi Könyvtár** mint lelőhely, ugyanis a könyvtár a fő gyűjtőkörébe tartozó hungarikumokat eredetiben nem, hanem — az állományvédelmi szempontok figyelembevételével — másolatban szolgáltatja. A nem-hungarikum állomány — egyéb hazai lelőhely hiányában — kölcsönözhető. Fontos (bár nem kizárólagos) szerepe van azonban az OSZK-nak a külföldi könyvtárközi dokumentumszolgáltatásban, amelyről bővebb információk az OSZK honlapján (www.oszk.hu) olvashatók!

TÉMAKERESŐ
a könyvtárközi dokumentumszolgáltatáshoz
a tudományos, szak- és felsőoktatási könyvtárak gyűjteményében

<i>A tudományterületek, illetve a szépirodalom</i>	<i>Honnan kérheti?</i>
Ábrázoló geometria	MKE Kvt.
„Academica” (külföldi tudományos akadémiák, tudós társaságok stb. működésére vonatkozó kiadványok)	MTA Kvk.
Adórendszer	Corvinus E. Kvt.
Agrárgazdaság	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud.Kvt.
Agrárgazdaságtan	Corvinus E. Kvt.
Agrárinformatika	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Agrofizika	OMKDK
Agrokémia	OMKDK
Agrometeorológia	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud.Kvt.
Akuszтика	BME OMIKK
Alagútépítés	Széchenyi E. Kvt.
Állam- és jogtudomány	OGYK; Corvinus E. Kvt.; DEENK; Miskolci E. KLM; Széchenyi E. Kvt.
Államháztartás	Corvinus E. Kvt.
Államigazgatás	OGYK; Miskolci E. KLM
Állategészségügy	SZIE Állatorvostud. Kvt; OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Állati termékek feldolgozása	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Állatorvos történet	SZIE Állatorvos-tud. Kvt.
Állatorvos-tudomány	SZIE Állatorvos-tud. Kvt.; OMKDK; VE Georgikon Kvt.; DEENK Agrártud. Kvt.;
Állattan	SZIE Állatorvos-tud. Kvt.; OMKDK; Nyugat Magyarországi E. Kvt; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.; DEENK

Állattenyésztés	DEENK Agrártud. Kvt.;OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.; SZIE Állatorvos- tud. Kvt.
Általános géptan	BME OMIKK
Anatómia	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.
Aneszteziológia	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.
Animáció	MIE Kvt.
Anyagtechnológia	BME OMIKK
Anyagtudomány	BME OMIKK; Miskolci E. KLM
Anyagvizsgálat	BME OMIKK; Miskolci E. KLM.
Ápolástan	DEENK. Kenézy Kvt.; SOTE K. Kvt.
Ásványolaj-bányászat	Miskolci E. KLM
Ásványolaj- és földgázipar	BME OMIKK
Ásványtan	Miskolci E. KLM.; BME OMIKK
Atomfizika	BME OMIKK
Atomtechnika, reaktorteknika	BME OMIKK
Automatizálás	BME OMIKK
Ázsiai szerzők szépirodalmi művei	MTA Kvt.
Balaton	VE Georgikon Kvt.
Balesetvédelem	DEENK. Kenézy Kvt.
Bankügy	Corvinus E. Kvt.
Bányagazdaságtan	Miskolci E. KLM
Bányajog	Miskolci E. KLM
Bányászat	Miskolci E. KLM.; BME OMIKK
Bányászati környezetvédelem	Miskolci E. KLM
Bányászattörténet	Miskolci E. KLM
Befektetés	Corvinus E. Kvt.
Belgyógyászat	PT OECK; DEENK. Kenézy Kvt.
Belsőépítészet	MIE Kvt.; Ny-Magyarországi E. Kvt.
Bibliográfia	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.

Bibliometria	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Bioanalitika	PT OECK
Biofizika	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.
Biokémia	BME OMIKK; PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.;
Biológia általában	DEENK
Biológia (mezőgazdasági vonatkozások)	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.; Ny-Magyarországi E. Kvt.
Biológia (orvostudományi vonatkozás)	SOTE K. Kvt.; PT OECK
Biotechnológia	OMKDK; BME OMIKK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Biztonságpolitika	ZMNE Kvt.
Biztonságtechnika	ZMNE Kvt.
Biztosításügy	Corvinus E. Kvt.
Borászat	OMKDK; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Botanika I. Növénytan	
Bőrgyógyászat	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Bőripar	BME OMIKK
Budapest (helytörténet)	FSZEK
Bútoripar	Ny-Magyarországi E. Kvt.; BME OMIKK
Cenzúra	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Családorvostan	PT OECK
Csillagászat	BME OMIKK
Csomagolástechnika	BME OMIKK; Széchenyi E. K.
Demográfia	FSZEK; KSH
Dendrológia	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Design I. Formatervezés	
Díszlettervezés	MKE Kvt.

Dísznövény-termesztés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Divat	MIE Kvt.
Dokumentáció	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Drámaelmélet	SZFE Kvt.
Drámairodalom (Irodalomtud.)	SZFE Kvt.
Drámapedagógia	SZFE Kvt.
Drámatörténet	SZFE Kvt.; VE K. Kvt.
Dramaturgia	VE K. Kvt.
Egészségbiztosítás	PT OECK
Egészségpszichológia	Semmelweis T. és S. Kvt;
Egészségtudomány	SOTE K. Kvt.; Semmelweis T. és S. Kvt.
Egészségügy	Széchenyi E. Kvt.
Egészségügy gazdaságtana	Corvinus E. Kvt.
Egészségügyi statisztika	DEENK. Kenézy Kvt.
Egyházak	PTKK; FSZEK
Egyháztörténet	Egyetemi Kvt.
Elektromosság	BME OMIKK
Elektronika	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.
Elektrotechnika	BME OMIKK; ZMNE Kvt.
Élelmiszerhigiénia	SZIE Állatorvos-tud. Kvt.
Élelmiszeripar	OMKDK; BME OMIKK; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.; DEENK. Agrártud. Kvt.
Élelmiszeripari technológia	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Élelmiszertudomány	OMKDK; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Életrajzi művek 1. az egyes szaktudományoknál	
Élettan	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.
Elme- és ideggyógyászat	DEENK. Kenézy Kvt.
Energetika	BME OMIKK
Energiagazdálkodás	BME OMIKK; Miskolci E. KLM.

Építészet	BME OMIKK; PTKK; MIE Kvt.; Széchenyi E. K.
Építészettörténet	MKE Kvt.
Építésmérnöki tudományok	BME OMIKK
Építőanyag-ipar	BME OMIKK
Építőipar	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.
Építőmérnöki tudományok	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.; DEENK; ZMNE Kvt.
Épületgépészet	BME OMIKK
Erdészet	OMKDK
Erdőgazdaság	Ny-Magyarországi E. Kvt.; OMKDK
Éremművészet	MKE Kvt.
Éremtan	DEENK
Erkölc 1. Etika	
Erőművek	BME OMIKK
Erjedési iparok	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Eszperantó nyelv	OIK
Eszperantó szépirodalom	OIK
Etika	FSZEK; DEENK
Etnikai kisebbségek	OIK
Európai Unió	Corvinus E. Kvt.
Európai Unió joga	OGYK
Faipar	Ny-Magyarországi E. Kvt.; BME OMIKK; OMKDK
Faiskolai termesztés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Fémkohászat	Miskolci E. KLM.
Fémmegmunkálás	Miskolci E. KLM.
Fényképezés	SZFE Kvt.; MIE Kvt.
Festészet	MKE Kvt.
Film 1. Filmművészet	
Filmesztétika	MNF Kvt.
Filmforgalmazás	MNF Kvt.
Filmgyártás	MNF Kvt.
Filmművészet	MNF Kvt.; SZFE Kvt.; PTKK; MIE Kvt.
Filmográfiák	MNF Kvt.

Filmtörténet	MNF Kvt.
Filológia	PTKK; SZTE Egyetemi Kvt.; VE K. Kvt.
Filozófia	Egyetemi Kvt.; PTKK; FSZEK; MTA Kvt.; DEENK; Miskolci E. KLM.; OIK; BME OMIKK
Finommechanika	BME OMIKK
Fizika	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.; VE K. Kvt.; DEENK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Fizikai kémia	BME OMIKK
Fizioterápia	PT OECK
Foglalkoztatás	Corvinus E. Kvt.
Fogorvoslás I. Stomatológia	
Folklór	OIK
Forgalomszervezés	Széchenyi E. Kvt.
Forgatókönyvek	SZFE Kvt.; MNF Kvt.
Formatervezés	MIE Kvt.
Fotóművészet	MKE Kvt.
Földművelés	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Földrajz	PTKK; DEENK; SZTE Egyetemi Kvt.; OIK
Földtan	BME OMIKK
Földtudományok I. Geológia	
Fül-, orr-, gégegyógyászat	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Fűtéstechika	BME OMIKK
Gabona-feldolgozás	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Gazdálkodástudomány	Corvinus E. Kvt.
Gazdaság	Corvinus E. Kvt.; VE K. Kvt.; BME OMIKK
Gazdaságföldrajz	Corvinus E. Kvt.
Gazdasági etika	Corvinus E. Kvt.
Gazdasági jog	Corvinus E. Kvt.
Gazdasági tervezés	Corvinus E. Kvt.; VE K. Kvt.; BME OMIKK;

Gazdaságpolitika	Corvinus E. Kvt.; VE K. Kvt.; BME OMIKK
Gazdaságpszichológia	Corvinus E. Kvt.
Gazdaságtörténet	Corvinus K. Kvt.; VE K. Kvt.; BME OMIKK
Gazdaságtudomány	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Gázellátó rendszerek	Miskolci E. KLM
Gázgyártás	Miskolci E. KLM
Genetika	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Geodézia	BME OMIKK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; Ny-Magyarországi E. Kvt.
Geofizika	Miskolci E. KLM.
Geológia	Miskolci E. KLM.; BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.
Geometria	BME OMIKK
Gépelemek	BME OMIKK
Gépészet	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.; Miskolci E. KLM.; VE K. Kvt.; ZMNE Kvt.
Gépgyártás	Miskolci E. KLM
Gépjárműtechnika	Széchenyi E. Kvt.
Gépkenés	BME OMIKK
Géptan	Miskolci E. KLM
Gerontológia, geriátria	DEENK. Kenézy Kvt.
Globalizáció	Corvinus E. Kvt.
Grafika	MKE Kvt.; MIE Kvt.
Gumiipar	BME OMIKK
Gyártástechnológia	BME OMIKK
Gyermekegyógyászat	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Gyermekirodalom (Irodalomtud.)	OPKM; FSZEK
Gyermekkönyvek	OPKM; FSZEK
Gyógynövény-termesztés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Gyógyszerészet és gyógyszeres technológia	SOTE K. Kvt.; SZTE Egyetemi Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Gyógyszergyártás	BME OMIKK

Gyógyszertan	SZTE Egyetemi Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Gyógytestnevelés	Semmelweis T. és S. Kvt.
Gyógytornász-képzés	Semmelweis T. és S. Kvt.
Gyümölcsstermesztés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Háborúk története	Hadtört. Kvt.
Hadászat, stratégia	ZMNE Kvt.
Haderőszervezés	ZMNE Kvt.
Haditechnika	ZMNE Kvt.; Hadtört. Kvt.
Hadműveleti művészet	ZMNE Kvt.
Hadművészet elmélete	ZMNE Kvt.
Hadsereg	Hadtört. Kvt.
Hadtörténelem	Hadtört. Kvt.
Hadtudomány általános elmélete	ZMNE Kvt.; Hadtört. Kvt.
Hajózás	Széchenyi E. Kvt.
Hajtóművek	BME OMIKK
Halászat	OMKDK
Hangjátékok	SZFE Kvt.
Harcászat	ZMNE Kvt.
Hídépítés	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.
Hidrológia	BME OMIKK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Híradástechnika	BME OMIKK; ZMNE Kvt.; Széchenyi E. Kvt.
Híradástügy	ZMNE Kvt.
Honismeret	OGYK; PTKK; OIK
Honvédelem	Hadtört. Kvt.
Honvédorvostan	PT OECK
Hőerőgépek	BME OMIKK
Hőtan	BME OMIKK
Hulladékkezelés és –hasznosítás	BME OMIKK
Humán kineziológia	Semmelweis T. és S. Kvt.
Humán menedzsment	Corvinus E. Kvt.
Humán tudományok	SZTE Egyetemi Kvt.
Idegenforgalom	VE Georgikon Kvt.; Corvinus E. Kvt.

Idegsebészet	PT OECK
Ifjúsági irodalom (Irodalomtud.)	OPKM; FSZEK
Ifjúsági könyvek	OPKM; FSZEK
Ifjúságpszichológia	Semmelweis T. és S. Kvt.
Igazságügyi orvostan	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Ikonográfia	MKE Kvt.
Immunológia	PT OECK; DEENK. Kenézy Kvt.; SZTE Egyetemi Kvt.
Információtechnológia	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Információtudomány	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.; BME OMIKK
Informatika	BME OMIKK; VE K. Kvt.; DEENK; PTKK; Széchenyi E. Kvt.
Innováció	BME OMIKK; Corvinus E. Kvt.
Integrációs folyamatok	Corvinus E. Kvt.
Intermédia	MKE Kvt.
Ipar	BME OMIKK
Ipargazdaság	BME OMIKK
Ipari balesetvédelem	BME OMIKK
Ipari növény feldolgozás	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Iparművészet	MIE Kvt.
Írástörténet	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.; MTA Kvt.
Irodalomtörténet	DEENK; SZTE Egyetemi Kvt.; PTKK; FSZEK; MTA Kvt.; Miskolci E. KLM.; OIK
Irodalomtudomány	DEENK; SZTE Egyetemi Kvt.; PTKK; FSZEK; MTA Kvt.; Miskolci E. KLM.; OIK
Iskolai értesítők	OPKM
Iskolai falitérképek	PTKK
Iskolai könyvtárügy	OPKM
Járműgyártás	Széchenyi E. Kvt.
Járműtechnika	BME OMIKK; ZMNE Kvt.
Jelmeztervezés	MKE Kvt.
Jogtörténet	Miskolci E. KLM.

Jogtudomány 1. Állam- és jogtudomány	
Karbantartás	BME OMIKK
Katasztrófaorvostan	PT OECK
Katasztrófavédelem	ZMNE Kvt.
Katonaföldrajz	ZMNE Kvt.
Katonai doktrina	ZMNE Kvt.
Katonai jog	ZMNE Kvt.
Katonai kiképzés	ZMNE Kvt.
Katonai vezetés	ZMNE Kvt.
Katonapszichológia	ZMNE Kvt.
Katonaszociológia	ZMNE Kvt.
Kelet-Európa legújabb kori történelme	FSZEK
Kémia	VE K. Kvt.; BME OMIKK; DEENK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Képzőművészet	MKE Kvt.; MIE Kvt.; DEENK; FSZEK; OIK; BME OMIKK
Képzőművészeti technikák	MKE Kvt.
Kerámiaművészet	MIE Kvt.
Kereskedelem	Corvinus E. Kvt.; VE K. Kvt.; BME OMIKK;
Kertépítés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Kertészet, kertészettudomány	Corvinus Entz Ferenc Kvt.;OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.; DEENK. Agrártud. Kvt.
Kertrendezés	VE Georgikon Kvt.
Kisebbségi kérdés Magyarországon	OIK
Klasszika-filológia	MTA Kvt.
Klasszikus epika	SZFE Kvt.
Klasszikus líra	SZFE Kvt.
Klímatechnika	BME OMIKK
Klinikai ápolástudomány	PT OECK
Kohászat	Miskolci E. KLM.; BME OMIKK
Kommunális technika	BME OMIKK

Kommunikáció	Corvinus E. Kvt.; KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.; BME OMIKK
Kőrbonctan	DEENK. Kenézy Kvt.
Korrózió	BME OMIKK
Kórtan	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.
Kovácsipar	BME OMIKK
Könnyűipar	BME OMIKK
Könyvkereskedelem	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvkiadás	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvművészet	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtárak	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtárépítés és –berendezés	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtárgépesítés	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári információkeresés	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári informatika	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári jogszabályok	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári menedzsment	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári rendszer	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári statisztika	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári szabványosítás	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtári ügyvitel	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.

Könyvtárosképzés	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtárszociológia	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtártan	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtártechnológia	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtártörténet	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtártudomány	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtárügy	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Könyvtörténet	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Környezetbiztonság	ZMNE Kvt.
Környezet-gazdaságtan	OMKDK; VE K. Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; Corvinus E. Kvt.; SZIE Állatorvos-tud. Kvt.; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Környezettudomány	OMKDK; VE K. Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; SZIE Állatorvos-tud. Kvt.; Corvinus E. Kvt.; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Környezetvédelem	OMKDK; BME OMIKK; VE K. Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; VE Georgikon Kvt.; Széchenyi E. Kvt.; Ny-Magyarországi E. Kvt.; SZIE Állatorvos-tud. Kvt.

Közegészségügy	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.; Széchenyi E. Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.
Közel-keleti szerzők szépirodalmi művei	MTA Kvt.
Középkori egyetemes történelem	Egyetemi Kvt.
Középkori magyar történelem	Egyetemi Kvt.
Közzettan	Miskolci E. KLM
Közgazdaságtudomány	Corvinus E. Kvt.; DEENK; Miskolci E. KLM.; VE K. Kvt.; Ny-Magyarországi E. Kvt.; BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.
Közigazgatás	OGYK
Közlekedés	Széchenyi E. Kvt.; BME OMIKK
Közlekedési technika	ZMNE Kvt.
Közművelődés	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Közüktatás tankönyvei	OPKM
Kultúra gazdaságtana	Corvinus E. Kvt.
Kutatásszervezés	MTA Kvt.
Külkereskedelem-elmélet	Corvinus E. Kvt.
Külkereskedelem-politika	Corvinus E. Kvt.
Kvantumelmélet	BME OMIKK
Laboratóriumi medicina	PT OECK
Lakatosipar	BME OMIKK
Légi közlekedés	Széchenyi E. Kvt.; BME OMIKK
Legújabb kori történelem	OGYK FSZEK
Liszt Ferenc	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.
Logika	DEENK
Logisztika	Corvinus E. Kvt.; DEENK; Széchenyi E. Kvt.; BME OMIKK; ZMNE Kvt.
Magasépítés	BME OMIKK
Magyar filmtörténet	MNF Kvt.
Magyar nyelvű szépirodalom	FSZEK; KSH; DEENK; PTKK; SZTE Egyetemi Kvt.

Magyar nyelvű szépirodalom kritikai és életmű kiadásai	MTA Kvt.
Magyar parlament hivatalos kiadványai	OGYK
Magyar történelem	FSZEK
Magyarország története	MTA Kvt.; OGYK
Magyarországi települések (helytörténet)	OGYK
Makroökonómia	Corvinus E. Kvt.
Marketing	Corvinus E. Kvt.; VE K. Kvt.; BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.
Matematika	BME OMIKK; DEENK; PTKK; VE K. Kvt.; Széchenyi E. Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Mechanika	BME OMIKK
Média	SZFE Kvt.; MIE Kvt.
Médiagazdaságtan	Corvinus E. Kvt.
Megújuló energiaforrások	BME OMIKK
Mélyépítés	BME OMIKK
Menedzsment I. Vezetéstudomány	
Mértékügy	BME OMIKK
Mezőgazdaság (általános)	OMKDK; DEENK. Agrártud. Kvt.
Mezőgazdaság gazdaságtana	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; OMKDK
Mezőgazdasági építészet	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; OMKDK
Mezőgazdasági gépek	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; OMKDK; BME OMIKK; DEENK. Agrártud. Kvt.
Mezőgazdasági jog	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Mezőgazdasági kereskedelem	OMKDK
Mezőgazdasági kutatás	OMKDK
Mezőgazdasági tájékoztatás	VE Georgikon Kvt.
Mezőgazdasági üzemtan	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; VE Georgikon Kvt.; DEENK. Agrártud. Kvt.

Mikrobiológia (mezőgazdasági vonatkozásai)	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Mikrobiológia (orvosi vonatkozásai)	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.
Mikrobiológiai iparok	OMKDK; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Mikroelektronika	BME OMIKK
Mikroökonómia	Corvinus E. Kvt.
Minőségügy, minőségbiztosítás	BME OMIKK; Corvinus E. Kvt.; Széchenyi E. Kvt.; PTKK
Mitológia	PTKK; FSZEK
Molekuláris biológia	DEENK. Kenézy Kvt.
Mozgásművészet	SZFE Kvt.; PTKK
Munkaügy	Corvinus E. Kvt.
Műanyagipar	BME OMIKK
Műemlékvédelem	BME OMIKK
Műszaki tudományok	BME OMIKK; DEENK
Műszeripar	BME OMIKK
Művelődés	DEENK
Művelődéstörténet	Egyetemi Kvt.; MKE Kvt.
Művészet I. Képzőművészet	
Művészetelmélet	MKE Kvt.
Művészetelmélet, 20. századi	PTKK
Művészeti anatómia	MKE Kvt.
Művészettörténet	MKE Kvt.; DEENK
Művészettörténet, 20. századi	PTKK
Nemzetgazdasági számvitel	Corvinus E. Kvt.
Nemzeti kisebbségek	OIK
Nemzetközi gazdasági kapcsolatok	Corvinus E. Kvt.
Nemzetközi gazdasági szervezetek	Corvinus E. Kvt.
Nemzetközi jog	Corvinus E. Kvt.
Nemzetközi szervezetek	BME OMIKK
Nemzetközi szervezetek kiadványai	OGYK
Néprajz	DEENK; MIE Kvt.
Néprajz, tárgyi	BME OMIKK
Népzene	OIK
Neurológia	PT OECK

Nevelés	OPKM
Nevelésszichológia	OPKM
Nevelésszociológia	OPKM
Növényi károk	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Növénynemesítés	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Növénytan	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; VE Georgikon Kvt.; Ny-Magyarországi E. Kvt.
Növénytermesztés	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; DEENK. Agrártud. Kvt; VE Georgikon Kvt.
Növényvédelem	OMKDK; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Nyelvészet I. Nyelvtudomány	
Nyelvoktatás	DEENK; OIK; SZTE Egyetemi Kvt.; PTKK; VE K. Kvt.; Miskolci E. KLM.; Széchenyi E. Kvt.; BME OMIKK
Nyelvtudomány	DEENK; OIK; SZTE Egyetemi Kvt.; PTKK; VE K. Kvt.; MTA Kvt.; Miskolci E. KLM
Nyomdászattörténet	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Ókortudomány (klasszikus görög és római kor)	MTA Kvt.
Oktatás	OPKM
Oktatás gazdaságtana	Corvinus E. Kvt.
Olimpia-történet	Semmelweis T. és S. Kvt.
Olimpizmus	Semmelweis T. és S. Kvt.
Olvasáskutatás	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Olvasástörténet	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.

Onkodermatológia	PT OECK
Onkológia	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Optika	BME OMIKK
Orgona (Hangszer)	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.
Orientalisztika	MTA Kvt.
Ornamentika	MKE Kvt.
Ortopédia	PT OECK
Orvosi etika	PT OECK; DEENK. Kenézy Kvt.
Orvosi informatika	SOTE K. Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.
Orvosi jog	DEENK. Kenézy Kvt.
Orvosi menedzsment	SOTE K. Kvt.
Orvosi pszichológia	DEENK. Kenézy Kvt.
Orvosi szociológia	DEENK. Kenézy Kvt.
Orvos-történet	DEENK. Kenézy Kvt.
Orvostudomány	SOTE K. Kvt.; DEENK Kenézy Kvt.; SZTE Általános Orvostud. Kvt; PT OECK; Semmelweis T. és S. Kvt.
Óvodapedagógia	DEENK
Oxyológia	PT OECK
Ökológia	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; VE Georgikon Kvt.; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; SZIE Állatorvostud. Kvt.; DEENK; VE K. Kvt.
Ökonometria	Corvinus E. Kvt.
Öntözés	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Őstörténet	PTKK
Összehasonlító gazdaságtan	Corvinus E. Kvt.
Ötvösművészet	MIE Kvt.
Papíripar	Ny-Magyarországi E. Kvt.
Parlamentek hivatalos kiadványai	OGYK
Patológia	PT OECK
Pedagógia	OPKM; DEENK; Semmelweis T. és S. Kvt.; VE K. Kvt.
Pénzügyi közgazdaságtan	Corvinus E. Kvt.
Pénzügyi piacok	Corvinus E. Kvt.

Piackutatás	
I. Marketing	
Politika	OGYK; MTA Kvt.; DEENK
Politikatudomány	OGYK Corvinus E. Kvt.; MTA Kvt.; FSZEK; Miskolci E. KLM.; BME OMIKK
Politológia I. Politikatudomány	
Postaügy	Széchenyi E. Kvt.
PR-tevékenység	BME OMIKK
Pszichiátria	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.
Pszichológia	PTKK; SZTE Egyetemi Kvt.; Egyetemi Kvt. FSZEK; DEENK
Pszichológia (ipari vonatkozás)	BME OMIKK
Rádióelektronika	ZMNE Kvt.
Radiológia	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Rajzművészet	MKE Kvt.
Raktározás	BME OMIKK
Régészet	MTA Kvt.; PTKK
Regionális gazdaság	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.
Regionális tudományok	Corvinus E. Kvt.
Rehabilitáció	DEENK. Kenézy Kvt.
Reklám	PTKK
Rekreáció	Semmelweis T. és S. Kvt.
Restaurálás	MKE Kvt.
Reumatológia	PT OECK
Sajtótörténet	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Sebészet	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Sejtbiológia	DEENK. Kenézy Kvt.
Sport	Semmelweis T. és S. Kvt.; SZTE Egyetemi Kvt.; SOTE K. Kvt.
Sport gazdaságtana	Corvinus E. Kvt.
Sportmenedzsment	Semmelweis T. és S. Kvt.
Sportorvostudomány	Semmelweis T. és S. Kvt.
Sportpedagógia	Semmelweis T. és S. Kvt.
Sportpszichológia	Semmelweis T. és S. Kvt.
Sportszociológia	Semmelweis T. és S. Kvt.

Sporttörténet	Semmelweis T. és S. Kvt.; DEENK
Sporttudomány	SZTE Egyetemi Kvt.; SOTE K. Kvt.
Statisztika	KSH; Corvinus E. Kvt.
Statisztika (ipari vonatkozások)	BME OMIKK
Statisztikai módszertan	KSH
Stomatológia	PT OECK; SZTE Egyetemi Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.
Szabványosítás	BME OMIKK
Szállítás	Széchenyi E. Kvt.
Szállítóberendezések	BME OMIKK
Számítástechnika	BME OMIKK; VE K. Kvt.; PTKK; Széchenyi E. Kvt.
Számítógép-tudomány (matematika)	BME OMIKK
Számvitel	Corvinus E. Kvt.; PTKK
Szellemi alkotások joga	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Személyzeti munka l. Humánmenedzsment	
Szemészet	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Szépirodalom l. még Ázsiai szerzők szépirodalmi művei Eszperantó szépirodalom Forgatókönyvek Gyermekek könyvek Hangjátékok Ifjúsági művek Klasszikus epika Klasszikus líra Közel-keleti szerzők szépirodalmi művei	Elsősorban megyei könyvtárak

Magyar nyelvű szépirodalom Magyar nyelvű szépirodalom kritikai és életmű kiadásai Szépirodalom, 20-21. századi, a hazai nemzetiségek és etnikai kisebbségek nyelvén Szépirodalom, 20-21. századi, világnyelveken Színpadi művek Távol-keleti szerzők szépirodalmi művei Világirodalom eredeti nyelven Világirodalom magyar nyelven	
Szépirodalom, 20-21. századi, a hazai nemzetiségek és etnikai kisebbségek nyelvén	OIK
Szépirodalom, 20-21. századi, világnyelveken	OIK
Szervezélmélet	BME OMIKK;PTKK
Szervezéstudomány	Corvinus E. Kvt.; BME OMIKK; PTKK; DEENK
Szervezetelmélet	Corvinus E. Kvt.
Szerzői jog	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Szilikátipar	BME OMIKK
Színházművészet	SZFE Kvt.; PTKK
Színháztechnika	SZFE Kvt.
Színháztörténet	VE K. Kvt.
Színháztudomány	SZFE Kvt.
Színpadi művek	SZFE Kvt.
Színpadtechnika	SZFE Kvt.
Szívgyógyászat	PT OECK
Szobrászat	MKE Kvt.
Szociális munka, szociális gondoskodás	DEENK; Széchenyi E. Kvt.

Szociálpolitika	Corvinus E. Kvt.; DEENK. Kenézy Kvt.; FSZEK
Szociológia	FSZEK; KSH; Corvinus E. Kvt.; DEENK; Miskolci E. KLM.; Széchenyi E. Kvt.; BME OMIKK
Szőlészet 1. Szőlőtermesztés	
Szőlőtermesztés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.; OMKDK; VE Georgikon Kvt.
Szülészet, nőgyógyászat	DEENK. Kenézy Kvt.; PT OECK
Tájékoztatástudomány	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Tájékoztatásügy	KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.
Tájépítés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Tájrendezés	BME OMIKK; PTKK; VE Georgikon Kvt.
Tájvédelem	Corvinus Entz Ferenc Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Talajtan	OMKDK; SZIE Gödöllői Tud.K.; Ny-Magyarországi E. Kvt.; VE Georgikon Kvt.
Tankönyvek	OPKM
Táplálkozástudomány	PT OECK
Tárgytörténet	MIE Kvt.
Társadalompolitika	Corvinus E. Kvt.
Társadalomtudományok	PTKK; SZTE Egyetemi Kvt.; OIK
Tartósítóiparok	Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Távközlés	BME OMIKK; ZMNE Kvt.; Széchenyi E. Kvt.
Távol-keleti szerzők szépirodalmi művei	MTA Kvt.
Technikatörténet	BME OMIKK; MIE Kvt.
Településfejlesztés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.; Széchenyi E. Kvt.
Településrendezés	BME OMIKK; PTKK; DEENK. Agrártud. Kvt.
Teológia	Egyetemi Kvt.; VE K. Kvt.
Térinformatika	BME OMIKK

Térképészet	BME OMIKK
Természeti erőforrások	Miskolci E. KLM
Természeti formák	MIE Kvt.
Természettudományok	DEENK; PTKK; SZTE Egyetemi Kvt.
Természetvédelem	SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; Corvinus Entz Ferenc Kvt.
Terrorizmus	ZMNE Kvt.
Területfejlesztés	OMKDK
Tervezőgrafika	MKE Kvt.
Testnevelés	Semmelweis T. és S. Kvt.
Testnevelés-történet	Semmelweis T. és S. Kvt.
Testnevelés-tudomány	SZTE Egyetemi Kvt.; SOTE K. Kvt.
Tévéprodukciók	SZFE Kvt.
Textilipar	BME OMIKK
Textilművészet	MIE Kvt.
Tipográfia	MIE Kvt.; MKE Kvt.
Tömegkommunikáció	SZFE Kvt.
Történelem	SZTE Egyetemi Kvt.; PTKK; FSZEK; DEENK; Egyetemi Kvt.; OIK
Történelem I. még Háborúk története Kelet-Európa legújabb kori tört. Középkori egyetemes történelem Középkori magyar történelem Legújabb kori történelem Magyar történelem Magyarország története Ókortudomány Őstörténet Történeti forráskiadások Történeti segédtudományok Történettudomány Újkori egyetemes történelem Újkori magyar történelem	

Történeti forráskiadások	OGYK
Történeti segédtudományok	PTKK
Történettudomány	PTKK; Miskolci E. KLM
Tőzsde	Corvinus E. Kvt.
Traumatológia	PT OECK
Tudományos akadémiák kiadványai	MTA Kvt.
Tudományos kutatás	OMKDK
Tudománypolitika	MTA Kvt.
Tudománytörténet	DEENK
Tudománytörténet (természet- és műszaki tudományok)	BME OMIKK; MTA Kvt.
Turizmus	VE Georgikon Kvt.
Tüdőgyógyászat	DEENK. Kenézy Kvt.
Tűzeléstechnika	Miskolci E. KLM
Újkori egyetemes történelem	Egyetemi Kvt.
Újkori magyar történelem	Egyetemi Kvt.
Urbanisztika	BME OMIKK; Corvinus Entz Ferenc Kvt.; Corvinus E. Kvt.
Urológia	PT OECK
Útéptés	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.
Ügyvitelszervezés	PTKK
Úrkutatás	BME OMIKK
Üvegművesség	MIE Kvt.
Üzemgazdaság	BME OMIKK; Széchenyi E. Kvt.; PTKK
Üzemszervezés	BME OMIKK; VE K. Kvt.; Széchenyi E. Kvt.; PTKK; DEENK. Agrártud. Kvt.
Vadászat	Ny-Magyarországi E. Kvt.; OMKDK
Vadgazdálkodás	Ny-Magyarországi E. Kvt.; OMKDK; SZIE Gödöllői Tud. Kvt.; DEENK. Agrártud. Kvt.
Vállalati gazdaságtan	Corvinus E. Kvt.
Vallás	Egyetemi Kvt.; PTKK; FSZEK
Vallástörténet	Egyetemi Kvt.
Vallástudomány	Egyetemi Kvt.
Városépítés	BME OMIKK; PTKK

Vas- és fémipar	BME OMIKK
Vasútépítés	Széchenyi E. Kvt.; BME OMIKK
Védelemgazdaság	ZMNE Kvt.
Védelmi igazgatás	ZMNE Kvt.
Vegyésszmérnöki tudományok	BME OMIKK
Vegyipar	VE K. Kvt.; BME OMIKK
Vegyipari eljárások	Miskolci E. KLM.
Vegyipari gépek	Miskolci E. KLM
Vendéglátás	VE Georgikon Kvt.
Vezetéstudomány	BME OMIKK; PTKK
Vezetéstudomány	Corvinus E. Kvt.; BME OMIKK; PTKK
Vidékfejlesztés	OMKDK; Corvinus E. Kvt.
Videó	MNF Kvt.; MIE Kvt.; PTKK
Videó-művészet	MNF Kvt.; MIE Kvt.; PTKK
Világgazdaság	Corvinus E. Kvt.; VE K. Kvt.; BME OMIKK
Világirodalom eredeti nyelven	MTA Kvt.
Világirodalom magyar nyelven	FSZEK; DEENK; KSH; PTKK; SZTE Egyetemi Kvt.; MTA Kvt.
Világítástechnika	BME OMIKK
Villamosenergia-ipar	BME OMIKK
Villamosgépek	BME OMIKK
Villamosmérnöki tudományok	BME OMIKK; Miskolci E. KLM
Viselet-történet	MKE Kvt.
Vízépítés	BME OMIKK
Vízgazdálkodás	OMKDK
Vízi közlekedés	Széchenyi E. Kvt.
Vizuális kommunikáció	MIE Kvt.
Vizuális nevelés	MKE Kvt.
Zene	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.; OIK; DEENK; SZTE Egyetemi Kvt.; Széchenyi E. Kvt.
Zeneelmélet	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.
Zeneesztétika	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.
Zeneművészet	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.; OIK
Zeneoktatás	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.

Zenepszichológia	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.
Zeneszociológia	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.
Zenetörténet	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.
Zenetudomány	Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.; OIK
Zoológia I. Állattan	
Zöldségtermesztés	Corvinus Entz Ferenc Kvt.

A könyvtárak rövidítésjegyzéke a Témakeresőhöz

BME OMIKK	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár
Corvinus E. Kvt.	Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtár
Corvinus Entz Ferenc Kvt.	Budapesti Corvinus Egyetem. Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár
DEENK	Debreceni Egyetem. Egyetemi és Nemzeti Könyvtár. Nemzeti és Általános Gyűjtemények Könyvtára
DEENK Agrártud. Kvt.	Debreceni Egyetem. Egyetemi és Nemzeti Könyvtár. Agrártudományi Könyvtár
DEENK Kenézy Kvt.	Debreceni Egyetem. Egyetemi és Nemzeti Könyvtár. Kenézy Könyvtár
Egyetemi Kvt.	Egyetemi Könyvtár, Budapest
FSZEK	Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Hadtört. Kvt.	Hadtörténeti Könyvtár
KI Könyvtört. és Könyvtártud. Szakkvt.	Könyvtári Intézet. Könyvtörténeti és Könyvtártudományi Szakkönyvtár
KSH	Központi Statisztikai Hivatal. Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat

Liszt Ferenc Zeneműv. E. Kvt.	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Központi Könyvtára
MIE Kvt.	Magyar Iparművészeti Egyetem Könyvtára
Miskolci E. KLM.	Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum
MKE Kvt.	Magyar Képzőművészeti Egyetem Könyvtára
MNF Kvt.	Magyar Nemzeti Filmarchívum Könyvtára
MTA Kvt.	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
Ny-Magyarországi E. Kvt.	Nyugat-Magyarországi Egyetem Központi Könyvtára
OGYK	Országgyűlési Könyvtár
OIK	Országos Idegennyelvű Könyvtár
OMKDK	Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ
OPKM	Országos Pedagógia Könyvtár és Múzeum
PT OECK	Pécsi Tudományegyetem. Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Könyvtára

PTKK	Pécsi Tudományegyetem Központi Könyvtára
Semmelweis T. és S. Kvt.	Semmelweis Egyetem. Testnevelési és Sporttudományi Kar Könyvtára
SOTE Kvt.	Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára
Széchenyi E. Kvt.	Széchenyi István Egyetem. Egyetemi Könyvtár
SZFE Kvt.	Színház és Filmművészeti Egyetem Könyvtára
SZIE Állatorvos-tud. Kvt.	Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtára
SZIE. Gödöllői Tud. Kvt.	Szent István Egyetem. Gödöllői Tudományos Könyvtára
SZTE Egyetemi Kvt.	Szegedi Tudományegyetem. Egyetemi Könyvtár
VE Georgikon Kvt.	Veszprémi Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar. Központi Könyvtár és Levéltár
VE K. Kvt.	Veszprémi Egyetem Központi Könyvtár
ZMNE Kvt.	Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Egyetemi Központi Könyvtár

Gyakorlati tanácsok dokumentumok lelőhely-meghatározásához*

Az online információforrások megjelenésével jelentősen megváltozott az ügyintézés korábbi módja, mikor a kéréseket gyakran találomra, a megszabott hálózati útvonalon továbbították, és előfordulhatott, hogy a kérés még mindig az ország könyvtáraiban „körözött”, holott teljesítése már aktualitását veszítette. A rendelkezésre álló eszközökkel és szolgáltatásokkal a kért dokumentumok napjainkban már rövidebb idő alatt, hatékonyabban megszerezhetők.

A Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Nemzeti és Általános Gyűjtemények Könyvtárába is sok olyan kérés érkezik, mely nem teljesíthető, a valós belföldi lelőhely előzetes megállapításával azonban a kérés által megtett főlétséges körök megspórolhatók lettek volna. Ezzel a kérő olvasó is értesül a kérés feladása után a teljesítés várható időtartamáról, ugyanakkor sok terhet levehetünk saját és a kérést lelkiismeretesen teljesíteni próbáló „könyvtárközis” kolléga/nő válláról is.

A lelőhely-meghatározáshoz szükséges legfontosabb információforrások elérhetők interneten keresztül: az adatokat kikereshetjük az adatszolgáltató intézmény honlapján, vagy tájékoztatást kérhetünk e-mailen. A hálózati kapcsolattal nem rendelkező könyvtárak telefonon kaphatnak segítséget. A lelőhely-nyilvántartásokon kívül érdemes figyelembe venni a kötelespéldányok elosztási rendjét is, így a központi nyilvántartásokban már nem szereplő, számítógépes katalógusokban még nem feldolgozott kiadványok lelőhelyére is lehet következtetni.

Tekintsük át, hogy a leggyakrabban keresett dokumentumtípusok – könyvek és időszaki kiadványok – lelőhelyét milyen forrásokból állapíthatjuk meg!

Online katalógusok

Első lépésként a közös katalógusokat, lelőhely-adatbázisokat érdemes áttekinteni: a jelenleg tizenhét könyvtár anyagát tartalmazó, a közeljövőben további felsőoktatási, megyei és szakkönyvtárak állományával bővülő MOKKÁ-t (<http://www.mokka.hu>), illetve az ODR lelőhely-adatbázist (<http://odr.lib.unideb.hu>),

melyből közvetlenül fel is adhatják kéréseiket a regisztrált könyvtárak. A két adatbázis és funkcióik egyesítése folyamatban van.

Előfordulhat azonban az is, hogy a tulajdonos könyvtár nem folyamatosan küldi lelőhelyadatait a közös katalógusoknak, így legfrissebb gyarapodásuk ott nem hozzáférhető.

Ha nem jártunk sikerrel, érdemes továbbhaladni a Szirén programot használó könyvtárak közös keresője, a Szikla (<http://www.szikla.net/>), illetve a katolikus egyházi könyvtárak közös keresőrendszeré, a Theca (<http://biblio.osb.hu/>) lekeresésével.

Amennyiben nincsen találatunk, néhány nagyobb, vagy a keresett gyűjtőkörrel rendelkező könyvtár katalógusában folytathatjuk a keresést. Elérhetőségükről a HUNOPAC oldalon (<http://www.mek.iif.hu/porta/virtual/magyar/opac.htm>), a konyvtar.lap.hu (<http://konyvtar.lap.hu>), valamint a Könyvtárkapu portálján (http://www.bibl.u-szeged.hu/mke_eksz/portal/index.html) tudunk tájékozódni. Ha az online katalógusokban keresésünk nem vezetett eredményre, forduljunk a megfelelő központi nyilvántartáshoz!

Könyvek

Az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK) épített Könyvek Központi Katalógusa (avagy közkeletű nevén a „KC”) a magyarországi könyvtárakban megtalálható, az 1801-1952-ig Magyarországon megjelent, bármilyen nyelvű, valamint az 1801 óta külföldön megjelent, bármilyen nyelvű könyvekről érkező bejelentéseket tartalmazza. Mivel cédulakatalógusról van szó, rendkívül gyors és pontos tájékoztatást e-mailen (kkk1@oszk.hu), a 224-3813 és 224-3814-es telefonszámon, illetve a 356-8978-as faxszámon kérhetünk. A lelőhelyként kapott könyvtárkódok feloldása az OSZK honlapján visszakereshető (Útmutatók → Könyvtárkód-feloldó <http://morus.oszk.hu/amicus/konyvtarkod/>).

Az OSZK közvetítésével gyakran kapunk olyan nagyobb, illetve szakkönyvtárak által indított kéréseket is, melyeknek rendelkezésére állnak az előzetes lelőhely-megállapításhoz szükséges eszközök, mégsem közvetlenül a lelőhelyről kérték.

Az 1952 után belföldön megjelent könyvek esetében – amennyiben az online katalógusokban még nem megtalálhatók –, a kötelezpéldány-elosztási rendet érdemes figyelembe venni. Az 1981-es minisztériumi rendelet által

előírt gyakorlat szerint az 1952 és 1978 között kiadott könyv esetén a megyei könyvtár megkeresése után a teljes körű köteles példányban részesülő, volt Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárát, a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárát, az Országos Széchényi Könyvtárat, valamint a szakterület szerint illetékes országos feladatkörű szakkönyvtárat kellett megkeresni. Az 1978 után kiadott könyvek esetében az újabb elosztási rend értelmében a regionális központi könyvtárakhoz, azaz a volt Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárhoz, a pécsi Egyetemi Könyvtárhoz, a volt József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtárához, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárhoz, a volt Kossuth Lajos Tudományegyetem Központi Könyvtárához, az illetékes megyei könyvtárhoz, illetve a szakterület szerint illetékes országos feladatkörű szakkönyvtárhoz kellett fordulni. Ezen előírások az adott időszak kiadványtermésének megtalálásához fontos kiindulópontot nyújtanak, mindemellett természetesen a könyvtárak OPAC-jaikban folyamatosan jelenítik meg retrospektív konverzió keretében feldolgozott állományukat.

Időszaki kiadványok

A Nemzeti Periodika Adatbázis (NPA) a magyarországi könyvtárakban megtalálható külföldi időszaki kiadványok lelőhelyjegyzéke 1665-től. Az adatbázis az OSZK online olvasói katalógusában érhető el <http://nektar.oszk.hu> címen (OSZK ->Keresés-Adatbázis választás->NPA-Amicus). Az ott még nem szereplő régi címekről a kfkk@oszk.hu címen, valamint a 224-3834, 224-3835 telefonszámokon lehet érdeklődni.

Fontos megjegyezni, hogy sok könyvtár az általa előfizetett elektronikus folyóiratokat is feldolgozza katalógusában, melyekből – a felhasználói szerződéstől függően – általában nyomtatott formában szolgáltatathat cikkeket könyvtárközi kölcsönzéssel.

A magyar időszaki kiadványok teljes köréről jelenleg nincsen központi lelőhely-nyilvántartás, de megkezdődött az NPA kiegészítése a magyarországi időszaki kiadványok lelőhelyeivel a 2005. tárgyévától kezdve. Ugyancsak érdemes ellenőrizni pl. az OSZK IKB adatbázisában az OSZK online katalógusába belépve, a MATARKÁ-ban (<http://www.matarka.hu/>), az Elektronikus Periodika Adatbázisban (<http://epa.oszk.hu/>), hogy nincs-e a keresett folyóiratnak esetleg teljes szövegű online elérhetősége.

A MOKKA jelenleg nem tartalmaz folyóiratokat, így a korábban említett online információforrásokat érdemes ellenőrizni, illetve a köteles példányok elosztási rendje itt is segíthet a lelőhely meghatározásában. Az 1952 előtt Magyarországon magyar és idegen nyelven megjelent, valamint a külföldi hungarika hírlapok és folyóiratok lelőhelyéről az OSZK Hírlapcsoportjától kérhetünk tájékoztatást a hirlap@oszk.hu címen és a 2243700/154 telefonszámon.

Amennyiben nem járunk sikerrel, az említett információforrások ellenőrzése után az SZTE Egyetemi Könyvtára által gondozott könyvtárközi kölcsönzési levelezési listán (kvtkozi@bibl.u-szeged.hu) is közzétehetjük keresésünket (regisztráció <http://lists.bibl.u-szeged.hu/mailman/listinfo/kvtkozi>).

Adatpontosítás

Sajnos, gyakran előfordul, hogy a kérés teljesítéséhez nem áll rendelkezésre elég, vagy megfelelő pontosságú bibliográfiai adat. A leggyakoribb eset az, ha a kérésen folyóiratcikk vagy könyvfejezet adatait tüntetik fel könyvadatként, vagyis a kérésen csak egy szerző és egy cím szerepel. Ilyenkor az eredménytelen hasonlítások után próbálkozhatunk az adatok pontosításával, például a szakterületnek megfelelő bibliográfiai cikkadatbázisokban: a FSZEK Irodalmi, Szociológiai, Mese adatbázisa (<http://www.fszek.hu/>), a multidiszciplináris MATARKA (<http://www.matarka.hu>), az IKER (<http://nektar.oszk.hu>), az OPKM pedagógiai adatbázisa <http://www.opkm.hu>, a BME-OMIKK Cikk adatbázisa és Magyar Műszaki és Gazdasági Repertórium <http://www.omikk.bme.hu>, az OMgK Mezőgazdasági bibliográfiája <http://www.omgk.hu>, a Magyar Orvosi Bibliográfia <http://www.medinfo.hu/>) stb. Amennyiben nem járunk sikerrel, eredményre vezethet, ha a rendelkezésre álló adatokat egy internetes keresőbe beírjuk. A találatok között a keresett dokumentumra találhatunk hivatkozást, általában pontos adatokkal és forrásmegjelöléssel. Az adatpontosítás fontos forrásai továbbá magyar nyelvű kérések esetén a Magyar Nemzeti Bibliográfia megfelelő részei, az OSZK online katalógusa. A hálózati hozzáféréssel nem rendelkező könyvtáraknak az illetékes megyei könyvtárak, illetve az OSZK Dokumentumellátó Szolgálat <http://www.oszk.hu> nyújthat segítséget a kérések pontosításában és irányításában.

Idegen nyelvű dokumentumok esetében különös figyelemmel kell eljárni, mi-

vel a tévesztés lehetősége nagyobb. Az OSZK honlapján az Ugródeszka menüpontban (http://www.oszk.hu/frame_hu.htm?hun/ugrodeszka/ugrodeszka_index_hu.htm) számos linket találhatunk a világ könyvtárainak katalógusaihoz. Ezek közül külön kiemelendő a Karlsruhei Egyetemi Könyvtár virtuális katalógusa (<http://www.ubka.uni-karlsruhe.de/kvk/kvk/>), mely számos nyelvterület katalógusát képes keresni egyetlen lekérdezéssel.

Kérésirányítás

Bár a korábbi szigorú hálózati kérésirányítási előírások már nem érvényesek, mindenképpen érdemes néhány szempontot figyelembe venni a kérések irányításakor.

A dokumentumok elérhetőségét először az illetékes megyei könyvtárban érdemes ellenőrizni, az ODR-rendelet is ezt írja elő. Internet-hozzáférés hiányában a hagyományos kérést is oda kell küldeni, mivel a megyei könyvtárak rendelkeznek a lelőhely megállapításához szükséges eszközökkel és ismerettel, így a kérést a megfelelő lelőhelyre tudják továbbítani, amennyiben állományukból a kérés nem teljesíthető.

Magyar nyelvű szépirodalomra, kötelező olvasmányokra vonatkozó kéréseket, ha lehet, ne tudományos szakkönyvtárba vagy felsőoktatási könyvtárba küldjünk. A kérés elküldése előtt mindenképpen ellenőrizni kell a megtalált dokumentum pillanatnyi státusát – ha az megtekinthető –, és ha a dokumentum éppen ki van kölcsönözve, de az olvasó kéri, a kérésben jelölni kell, hogy kérésnek előjegyzést.

Fontos felhívni a figyelmet arra is, hogy bár az OSZK a teljesség igényével gyűjti a hungarikumokat, a könyvtárnak ez az állománya eredetiben még könyvtárközi kölcsönzés keretében sem kölcsönözhető. A nem-hungarikum állomány – egyéb hazai lelőhely hiányában – kölcsönözhető. A dokumentumokból az állományvédelmi szempontok figyelembe vételével nyomtatott és elektronikus másolat, mikrofilm és/vagy mikrofilmről készült papírmásolat (Canon másolat) készülhet. Ha kétséges, hogy hungarikumról van-e szó, illetve bármilyen más, a könyvtár dokumentum-ellátási szolgáltatásait érintő kérdésben az OSZK Dokumentumellátó Szolgálatához érdemes tájékoztatásért fordulni (konkoz@oszk.hu, a 224-3823, 224-3824, 224-3825 telefonszámokon, illetve a 487-8679 faxszámon).

Írásunkban nem törekedtünk teljességre, de remélhetőleg sikerült benne összegyűjteni a hatékony kérésirányításhoz szükséges legfontosabb információforrásokat. Használatukkal elősegíthetjük, hogy olvasóink ne csak saját gyűjteményünk, hanem a teljes dokumentum-ellátási rendszer elégedett felhasználói és hasznélvezői legyenek.

*Az írás megjelent a *Könyvtári Levelező/Lap* 2005. 3. számában.

Az elektronikus dokumentumszolgáltatásról

Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer biztosítja, hogy a felhasználók hozzáférjenek a magyar könyvtári rendszer egészéhez, annak bármely pontján. A teljes dokumentumállományhoz való hozzáférést többféle formában tehetik lehetővé a szolgáltató könyvtárak. Az eredeti dokumentum kölcsönzése, valamint az arról készült fénymásolat postai küldése mellett a rohamos technikai fejlődés következtében napjainkban már az **elektronikus változat szolgáltatása** is lehetségessé vált. A dokumentumszolgáltatás eme módja vitathatatlan előnyökkel rendelkezik, hiszen **gyorsaságban felülmúlhatatlan** — a kérő akár néhány órán belül hozzájuthat a kívánt dokumentumhoz —, pontos, kényelmes, **költséghatékony** — ugyanis nem jár posta-, papír- és festékköltséggel —, és az a dokumentum, amelyet egyszer már digitalizáltak, megmarad, megőrizhető a könyvtárban, s ha újra kérik, újabb digitalizálási munka nélkül szolgáltatható, ismét jó minőségben. **Az említett, óriási előnyök tehát érdemessé teszik a dokumentumszolgáltatásnak ezt a formáját arra, hogy a mindennapi gyakorlat részévé váljon**, és ne csupán sürgős esetekben alkalmazzák. Természetesen azonban bizonyos feltételek mellett, ésszerű szempontok figyelembevételével célszerű ezt a formát választani.

Az elektronikus dokumentumszolgáltatás hatékony működéséhez különféle feltételek teljesülése szükséges mind a szolgáltató, mind pedig a fogadói oldalon. A megfelelő technikai eszközök, a szükséges programokkal ellátott számítógép, az internet-hozzáférés mellett a küldő könyvtárban nélkülözhetetlen a megfelelő minőségű szkennerek, valamint az elektronikus dokumentumküldő szoftver beszerzése, a fogadó könyvtárban pedig ajánlatos az elektronikus dokumentumküldő szoftvernek legalább a fogadó részét beszerezni, vagy legalábbis megfelelő tárhelyű e-mail postafiókkal rendelkezni. Az elektronikus dokumentumküldés mindennapos használatához természetesen a **megfelelő technikai eszközök**, az együttműködő könyvtárak közötti technikai kompatibilitás mellett **némi informatikai jártasságra, számítástechnikai és szerzői jogi ismeretekre is szüksége van az ezzel foglalkozó könyvtárosnak.**

A kérő könyvtárnak jeleznie kell a kérése elküldésekor, hogy kívánja-e elektronikus formában megkapni a dokumentumot, ha arra mód van. Különbő okok miatt ugyanis nem lehet minden dokumentumot digitalizálni. Többek között nem lehet szkennelni a túl szoros, feszes kötésű dokumentumokat, mert a nehezen hozzáférhető részek lemaradnak. Ilyen esetben fénymásolat készítésével érdemes megpróbálkozni. Nem mindegy az sem, hogy milyen szkennerral (A3, A4) rendelkezik a szolgáltató könyvtár, ezt is figyelembe kell venni, hiszen például napilapról A4-es szkennerral nem lehet elektronikus másolatot készíteni, az A3-as szkennerr pedig nem olyan gyakori még a könyvtáraknál. Ebben az esetben is van lehetőség a napilapról elektronikus másolatot küldeni, de oly módon, hogy azt először kicsinyítve lefénymásolják, majd a xeroxot szkennelik. A dokumentum mérete, vastagsága, súlya is befolyásolja a digitalizálási lehetőségeket. Vannak azonban olyan dokumentumok is, amelyek állományvédelmi okok miatt nem szkennelhetők. Ezek azok, amelyek esetében a digitalizálás károsítaná a dokumentumot (főként régi anyagok, amelyek szkenneléskor esetleg szét-esnek, törékeny papírból készült nyomtatványok stb.). A digitalizálást ugyanis csakis az állományvédelmi előírások betartásával lehet végezni. Ugyanakkor az is előfordulhat, hogy a szolgáltató könyvtárban állományvédelmi okok miatt fénymásolat nem készíthető a régi és nagy méretű dokumentumokról, digitális másolat azonban igen. Nagyobb terjedelmű dokumentum teljes digitalizálása szintén nehézségekbe ütközhet, hiszen a szkennelés külön munkaerőt igényel, amelyet a könyvtárak ma nem igen tudnak biztosítani. A digitális változat küldésének tehát mindenképpen a szolgáltató könyvtár helyi állományvédelmi szabályzatának megfelelően, valamint munkaerő kapacitásának, tárgyi feltételeinek figyelembevételével kell történnie. **A kérőnek mindenképpen jeleznie kell, hogy tudja-e fogadni az elektronikus dokumentumot, amennyiben annak elküldését semmilyen tényező nem gátolja.**

A következő dokumentumtípusokat célszerű ilyen módon kérni: folyóiratcikket, rövidebb tanulmányokat, folyóiratok tartalomjegyzékét, lexikon-szócikket, kézikönyvek egyes fejezeteit, könyvek tartalomjegyzékét, könyvrészleteket, egy-egy verset, diákoknak szóló tananyagok részleteit, oktatási segédletek, fontos felsőoktatási jegyzetek, vizsgaanyagok egyes részeit,

szemléltető ábrákat, képeket. **Az említett dokumentumfajtaikat körülbelül 30-40 oldal terjedelemig célszerű elektronikus formában kérni,** figyelembe véve a szolgáltató könyvtár munkaerő kapacitását. (Hosszabb terjedelmű anyag küldése esetleg több részletben lehetséges.)

Ahhoz, hogy a kérő könyvtár tudja fogadni az elektronikus dokumentumot, legalábbis elegendő tárhelyű elektronikus postafiókkal kell rendelkeznie, ahová e-mailben, csatolt fájlként megkaphatja a kért digitális dokumentumot, vagy még inkább egy elektronikus dokumentumtovábbító rendszer fogadóállomásával kell bírnia. Utóbbi esetben, tehát ha a kérő könyvtár rendelkezik az elektronikus dokumentumtovábbító szoftvernek legalább a fogadóoldalával, **IP-címén elméletileg korlátlan terjedelmű elektronikus dokumentumot képes fogadni.** Ehhez azonban folyamatosan bekapcsolva kell lennie a fogadó gépnek (tehát a számítógépnek mindig nyitva kell lennie, erről azonban még gyakran megfeledeznek). A kérő könyvtár részéről érdemes visszajelzést küldeni a szolgáltatónak a dokumentum célba éréséről.

Az így kapott elektronikus dokumentum felhasználhatóságát a szerzői jogi törvény szabályozza. Ez jogi lehetőséget biztosít arra, hogy a könyvtár saját állományából digitalizált dokumentumaihoz tudományos kutatási vagy egyéni tanulási céllal a felhasználók biztonságos műszaki megoldásokkal ellátott, e célra rendelt hálózaton keresztül hozzájussanak más könyvtárakban is. A felhasználók ezeket az elektronikus dokumentumokat a könyvtárban számítógépen megjelenítve olvashatják, kijegyzetelhetik, de nem módosíthatják, nem küldhetik tovább, és nem másolhatják le. A kérő könyvtár a kapott elektronikus dokumentumot nem továbbíthatja a kérő olvasó e-mail címére, mert így nem biztosítható a legális felhasználás. A fent leírt ún. szabad felhasználás esete nem szolgálhatja jövedelemszerzés célját. Arra, hogy a felhasználó a kért elektronikus dokumentumot kinyomtas-
sa, akkor van mód, ha a használó engedélyt kér a szerzőtől vagy jogutódjától, és megfizeti a szerzői jogdíjat.

A szabad felhasználás körébe tartozó esetben – tehát amikor a használó a könyvtárban a képernyőn megjelenítve, csak helyben olvasható formában jut hozzá a kívánt dokumentumhoz – másolat nem készül, a digitális

dokumentum a könyvtárban marad, Ez a szolgáltatás **ingyenes, a könyvtár nem kérhet érte térítési díjat az olvasótól.** Az elektronikus dokumentumot ki lehet nyomtatni, de ez már nem a szabad felhasználás körébe tartozik, ezért; lehet már pénzt kérni, de ebben a díjban benne kell, hogy legyen a reprográfiai díj is, az árban viszont nem lehet profitem, hiszen könyvtári – nonprofit – tevékenységről van szó.

Természetesen a felhasználónak tisztában kell lennie a fentiekkel, azzal, hogy csak a könyvtárban a számítógép képernyőjén olvashatja el, illetve onnan jegyzetelheti ki a kért dokumentumot. Amennyiben ez a kérőnek nem felel meg, akkor a könyvtárosnak a dokumentum-ellátás más formáját kell választania.

AZ ORSZÁGOS DOKUMENTUM-ELLÁTÁSI RENDSZER KÖNYVTÁRAI

Az adatgyűjtés lezárva 2005. június 20-án.

ODR lelőhely-adatbázis: <http://odr.lib.klte.hu>

1. Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Katona József Megyei Könyvtára

Cím: 6000 Kecskemét, Piaristák tere 8.
Postacím: 6001 Kecskemét, Pf. 127
Telefonszám(ok): (76) 500-563
Telefax: (76) 500-570
E-posta: ill@kjm.k.hu
bendem@kjm.k.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.kjm.k.hu>
Felelős neve: **Bende Mária**

2. Balassi Bálint Megyei Könyvtár

Cím: 3100 Salgótarján, Kassai sor 2.
Postacím: 3101 Salgótarján, Pf. 18
Telefonszám(ok): (32) 416-777/131
Telefax: (32) 416-482
E-posta: tmagyari@bbmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.bbmk.hu/>
Felelős neve: **Magyari Tamás**

3. Békés Megye Képviselő-testülete Megyei Könyvtára

Cím: 5600 Békéscsaba, Derkovits sor 1.
Postacím: 5601 Békéscsaba, Pf. 35
Telefonszám(ok): (66) 530-211
Telefax: (66) 530-209
E-posta: kkozi@bmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.bmk.iif.hu>
Felelős neve: **Erdősiné Zahorán Márta, Kertész Albertné**

4. Berzsenyi Dániel Könyvtár

Cím: 9700 Szombathely, Dr. Antall József tér 1.
Postacím: 9701 Szombathely, Pf. 113
Telefonszám(ok): (94) 513-549 ; (94) 513-540
Telefax: (94) 513-531
E-posta: kkozi@bdkmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.bdkmk.hu>
Felelős neve: **Dr. Szalókné Sulyok Emília**

5. Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár

Cím: 3300 Eger, Kossuth Lajos u. 16.
Postacím: 3301 Eger, Pf. 30
Telefonszám(ok): (36) 516-632/24 ; (36) 516-633
Telefax: (36) 516-596
E-posta: hmkonyvtarkozi@ella.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.brody.iif.hu>
Felelős neve: **Troskin Nyikolajné**

6. Budapesti Corvinus Egyetem Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár

Cím: 1118 Budapest, Villányi út 29–43.
Postacím: 1518 Budapest, Pf. 49
Telefonszám(ok): (1) 482-6538
Telefax: (1) 482-6334
E-posta: katalin.galdonyi@uni-corvinus.hu
Hálózati cím(ek): <http://helix.uni-corvinus.hu/>
Felelős neve: **Gáldonyi Katalin**

7. Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtára

Cím: 1093 Budapest, Közraktár u. 18–20.
Postacím: 1828 Budapest 5, Pf. 489
Telefonszám(ok): (1) 482-7518 ; (1) 482-7524
Telefax: (1) 482-7500
E-posta: kkozi@uni-corvinus.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.lib.uni-corvinus.hu/>
Felelős neve: **Salamon Katalin**

8. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem. Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár

Cím: 1111 Budapest, Budafoki u. 4–6.
Postacím: 1502 Budapest, Pf. 91
Telefonszám(ok): (1) 463-3649
Telefax: (1) 463-3649
E-posta: kkol@omikk.bme.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.omikk.bme.hu/>
Felelős neve: **Szegediné Mikes Borbála** (külföldi anyag);
Somogyi Andrea, Ufírné Lukács Judit
(belföldi anyag)

9. Csorba Győző Megyei Könyvtár

Cím: 7621 Pécs, Apáca u. 8.
Postacím: 7601 Pécs, Pf. 100
Telefonszám(ok): (72) 513-531
Telefax: (72) 513-530
E-posta: konyvkoz@mail.baralib.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.baralib.hu>
Felelős neve: **Szokola Lászlóné**

10. Deák Ferenc Megyei Könyvtár

Cím: 8900 Zalaegerszeg, Deák tér 6.
Postacím: 8901 Zalaegerszeg, Pf. 16
Telefonszám(ok): (92) 312-533
Telefax: (92) 311-341
E-posta: kkozi@dfmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.dfmk.hu>
Felelős neve: **Fatér Bernadett**

11. Debreceni Egyetem. Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Agrártudományi Könyvtár

Cím: 4032 Debrecen, Böszörményi u. 138.
Postacím: 4015 Debrecen, Pf. 36
Telefonszám(ok): (52) 508-427
Telefax: (52) 413-385
E-posta: gyongyi@konyv.date.hu

Hálózati cím(ek): <http://www.date.hu/>
Felelős neve: **Málnásné Horváth Gyöngyi**

12. Debreceni Egyetem. Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Kenézy Könyvtára

Cím: 4012 Debrecen, Nagyerdei krt. 98.
Postacím: 4012 Debrecen, Pf. 18
Telefonszám(ok): (52) 413-847 ; (52) 411-600/5522
Telefax: (52) 413-847
E-posta: kkozi@jaguar.dote.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.clib.dote.hu/>
<http://www.lib.unideb.hu/> (DEENK)
Felelős neve: **Dr. Dinya Zoltánné**

13. Debreceni Egyetem. Egyetemi és Nemzeti Könyvtár. Nemzeti és Általános Gyűjtemények Könyvtára

Cím: 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
Postacím: 4010 Debrecen, Pf. 39
Telefonszám(ok): (52) 512-900/2079 ; (52) 316-666/2079
Telefax: (52) 410-443
E-posta: ill@lib.unideb.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.lib.unideb.hu/> (könyvtár)
<http://ill.lib.unideb.hu/olvill>
(könyvtárközi kölcsönzés)
Felelős neve: **Dr. Szász Árpádné, Dávid Boglárka**

14. Egyetemi Könyvtár, Budapest

Cím: 1053 Budapest, Ferenciek tere 6.
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 233
Telefonszám(ok): (1) 411-6777/3411 ; (1) 411-6777/3433
Telefax: (1) 411-6737
E-posta: ek_kk@ludens.elte.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.konyvtar.elte.hu/>
Felelős neve: **Sutócki Kinga, Zvada Gabriella**

15. Eötvös Károly Megyei Könyvtár

Cím: 8200 Veszprém, Komakút tér 3.
Postacím: 8201 Veszprém, Pf. 43
Telefonszám(ok): (88) 424-011/113 vagy 114
(88) 560-620/113 vagy 114
(88) 442-440/113 vagy 114
Telefax: (88) 329-560 ; (88) 560-610
E-posta: konyvtarkozi@ekmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.ekmk.hu/>
Felelős neve: **Vereskuti Klára**

16. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Cím: 1088 Budapest, Szabó Ervin tér 1.
Postacím: 1371 Budapest 5, Pf. 487
Telefonszám(ok): (1) 411-5042 ; (1) 266-6535
Telefax: (1) 411-5013
E-posta: konyvtarkozi.kozpontikvt@fszek.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.fszek.hu>
Felelős neve: **Szokolszkykéné Martinecz Katalin,
Török Anita**

17. Hadtörténeti Könyvtár

Cím: 1014 Budapest, Kapisztrán tér 2–4.
Postacím: 1250 Budapest, Pf. 7
Telefonszám(ok): (1) 214-6975 ; (1) 356-9522/161
Telefax: (1) 214-6605
E-posta: HIM.konyvtar@hm-him.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.hm-him.hu/hadt.php3?page=300>
Felelős neve: **Landstöff Nándorné**

18. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Versegly Ferenc Könyvtár

Cím: 5000 Szolnok, Kossuth tér 2.
Postacím: 5001 Szolnok 1, Pf. 139
Telefonszám(ok): (56) 510-129
Telefax: (56) 510-114
E-posta: kkozi@mail.vfmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.vfmk.hu>

Felelős neve: **Dr. Korpásné Cserfalvi Katalin,
Polónyiné Nagy Mária**

19. József Attila Megyei Könyvtár

Cím: 2800 Tatabánya V., Fő tér 2.
Postacím: 2801 Tatabánya, Pf. 136
Telefonszám(ok): (34) 513-676
Telefax: (34) 513-683
E-posta: kvkozi@jamk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.jamk.hu/>
Felelős neve: **Fátrai Erzsébet Márta**

20. Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár

Cím: 9021 Győr, Baross Gábor u. 4.
Postacím: 9002 Győr, Pf. 120
Telefonszám(ok): (96) 328-022/20
Telefax: (96) 311-253
E-posta: konyvtarkozi@mail.kkmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.kkmk.hu>
Felelős neve: **Kovács Mónika**

21. Könyvtári Intézet. Könyvtörténeti és Könyvtártudományi Szakkönyvtár

Cím: 1827 Budapest, Budavári Palota F. ép.
Postacím: 1827 Budapest
Telefonszám(ok): (1) 224-3725
Telefax: (1) 224-3795
E-posta: kszk@oszk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.ki.oszk.hu/konyvtar/index.html>
Felelős neve: **Szabó Gabriella**

22. Központi Statisztikai Hivatal. Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat

Cím: 1024 Budapest, Keleti Károly u. 5.
Postacím: 1525 Budapest, Pf. 10
Telefonszám(ok): (1) 345-6339
Telefax: (1) 345-6112

E-posta: konyvtarkozi@office.ksh.hu
Hálózati cím(ek): <http://konyvtar.ksh.hu/>
Felelős neve: **Klingl Anikó, Sebők Ferencné**

23. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Központi Könyvtár

Cím: 1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 8.
Postacím: 1391 Budapest, Pf. 206
Telefonszám(ok): (1) 462-4673
Telefax: (1) 462-4672
E-posta: gador@lib.liszt.hu ; sziranyi@lib.liszt.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.lfze.hu/hp/gyujtemenyek/konyvtar/index.html>
Felelős neve: **Gádor Ágnes, Szirányi Gábor**

24. Magyar Iparművészeti Egyetem Könyvtára

Cím: 1121 Budapest, Zugligeti út 9–25.
Postacím: 1536 Budapest 114, Pf. 106
Telefonszám(ok): (1) 392-1170
Telefax: (1) 392-1177
E-posta: konyvtar@mie.hu
Hálózati cím(ek): <http://konyvtar.mie.hu/>
Felelős neve: **Molnár Anikó**

25. Magyar Képzőművészeti Egyetem Könyvtára

Cím: 1062 Budapest, Andrássy út 69–71.
Postacím: 1389 Budapest, Pf. 92
Telefonszám(ok): (1) 342-1738/18
Telefax: (1) 342-7539
E-posta: marta@mke.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.mke.hu/konyvtar/index.php>
Felelős neve: **Molnár Márta**

26. Magyar Nemzeti Filmarchívum. Könyvtár és Dokumentációs Tár

Cím: 1021 Budapest, Budakeszi út 51/C
Postacím: 1255 Budapest, Pf. 92
Telefonszám(ok): (1) 275-1875
Telefax: (1) 275-1874

E-posta: h11771nye@helka.iif.hu ;
h11770pal@helka.iif.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.filmintezet.hu>
Felelős neve: **Páldy Tamásné, Pápainé Nyeste Györgyi**

27. Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

Cím: 1051 Budapest, Arany János u. 1.
Postacím: 1245 Budapest, Pf. 1002
Telefonszám(ok): (1) 411-6447
(könyvtárközi kölcsönzés, könyvek)
(1) 411-6444
(könyvtárközi kölcsönzés, folyóiratok)
Telefax: (1) 331-6954
E-posta: mtak@vax.mtak.hu ;
gregorovicz@vax.mtak.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.mtak.hu>
Felelős neve: **Haffner Rita** (könyv),
Gregorovicz Anikó (folyóirat)

28. II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár

Cím: 3530 Miskolc, Görgey A. u. 11.
Postacím: 3501 Miskolc, Pf. 176
Telefonszám(ok): (46) 503-127
Telefax: (46) 340-448
E-posta: kvkozi@rfmllib.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.rfmllib.hu/>
Felelős neve: **Kiss Gyuláné**

29. Megyei és Városi Könyvtár

Cím: 7400 Kaposvár, Csokonai u. 4.
Postacím: 7401 Kaposvár, Pf. 59
Telefonszám(ok): (82) 512-072 ; (82) 527-350
Telefax: (82) 512-073
E-posta: kkozi@konyvtar.mvkkvar.hu
winkler@konyvtar.mvkkvar.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.mvkkvar.hu/>
Felelős neve: **Winklerné Babos Mária, Szőke Henrietta**

30. Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár

Cím: 4026 Debrecen, Piac u. 8.
Postacím: 4001 Debrecen, Pf. 415
Telefonszám(ok): (52) 502-470
Telefax: (52) 502-471
E-posta: kkkllil@freemail.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.hbmk.hu>
Felelős neve: **Lilik János**

31. Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum

Cím: 3515 Miskolc, Egyetemváros
Telefonszám(ok): (46) 565-000/1658
Telefax: (46) 563-489
E-posta: konph@uni-miskolc.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.lib.uni-miskolc.hu/>
Felelős neve: **Pusztai Hajnalka**

32. Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár

Cím: 4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 2.
Postacím: 4401 Nyíregyháza, Pf. 23
Telefonszám(ok): (42) 599-405
Telefax: (42) 404-093 Ideiglenes!
E-posta: kkozi@netposta.net
Hálózati cím(ek): <http://www.mzsk.hu>
Felelős neve: **Gonda Ágnes**

33. Pest Megyei Könyvtár

Cím: 2000 Szentendre, Pátriárka u. 7.
Postacím: Szentendre, Pf. 67
Telefonszám(ok): (26) 310-222 ; (26) 310-194 ; (26) 315-520
Telefax: (26) 310-320
E-posta: pmk@ella.hu ; dro6523@ella.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.pmk.hu>
Felelős neve: **Drobilisch Antalné**

34. Nyugat-Magyarországi Egyetem Központi Könyvtára

Cím: 9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.
Postacím: 9400 Sopron, Pf. 132
Telefonszám(ok): (99) 518-223
Telefax: (99) 518-295
E-posta: kkozi@nyme.hu
Hálózati cím(ek): <http://ilex.efe.hu/>
Felelős neve: **Kozák Istvánné**

35. Országos Idegennyelvű Könyvtár

Cím: 1056 Budapest, Molnár u. 11.
Postacím: 1462 Budapest, Pf. 469
Telefonszám(ok): (1) 318-3688/300
Telefax: (1) 418-0147
E-posta: kkozi@oik.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.oik.hu>
Felelős neve: **Madarász Katalin**

36. Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ

Cím: 1012 Budapest, Attila út 93.
Postacím: 1253 Budapest 13, Pf. 15
Telefonszám(ok): (1) 489-4951
Telefax: (1) 489-4939
E-posta: alephkk@omgk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.omgk.hu>
Felelős neve: **Gombosné Csízi Éva**

37. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Cím: 1055 Budapest, Honvéd u. 19.
Postacím: 1363 Budapest, Pf. 49
Telefonszám(ok): (1) 473-7495/19 (könyvtárközi kölcsönzés)
Telefax: (1) 312-6862
E-posta: koren.katalin@opkm.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.opkm.hu/>
Felelős neve: **Korenné Horváth Katalin**

38. Országos Széchényi Könyvtár

Cím: 1827 Budapest, Budavári Palota F. ép.
Postacím: 1827 Budapest
Telefonszám(ok): (1) 224-3823 ; (1) 224-3824 ; (1) 224-3825
Telefax: (1) 487-8679
E-posta: konkoz@oszk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.oszk.hu>
Felelős neve: **Dokumentumellátó Szolgálat**
(osztályvezető: Kürti Lászlóné)

39. Országgyűlési Könyvtár

Cím: 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 1–3.
Postacím: 1357 Budapest, Pf. 4
Telefonszám(ok): (1) 441-4133
Telefax: (1) 441-4853
E-posta: kkozi@ogyk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.ogyk.hu/>
Felelős neve: **Ambrusné Horváth Zsuzsanna**

40. Pécsi Tudományegyetem Központi Könyvtára

Cím: 7621 Pécs, Szepesy Ignác u. 1–3.
Postacím: 7601 Pécs, Pf. 227
Telefonszám(ok): (72) 325-466 (olvasószolgálat)
Telefax: (72) 325-552
E-posta: info@lib.pte.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.lib.pte.hu/>
Felelős neve: **Kertész Ildikó**

41. Pécsi Tudományegyetem. Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Könyvtára

Cím: 7624 Pécs, Szigeti út 12.
Postacím: 7643 Pécs, Pf. 99
Telefonszám(ok): (72) 536-292 ; (72) 536-000/1549
Telefax: (72) 536-293
E-posta: krisztina.horvath@aok.pte.hu
veronika.martos@aok.pte.hu

Hálózati cím(ek):

<http://storm.aok.pte.hu/extranet2004/library.lasso>

Felelős neve:

**Horváthné Veres Krisztina,
Martos Veronika**

42. Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára

Cím: 1085 Budapest, Üllői út 26.

Postacím: 1450 Budapest, Pf. 91

Telefonszám(ok): (1) 317-0948

Telefax: (1) 317-1048

E-posta: ill@lib.sote.hu

Hálózati cím(ek): <http://www.lib.sote.hu/>

Felelős neve: **Törzsökné Kreis Erika**

43. Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar Könyvtára

Cím: 1123 Budapest, Alkotás u. 44.

Postacím: 1525 Budapest, Pf. 69

Telefonszám(ok): (1) 487-9279

Telefax: (1) 356-6337

E-posta: aniko@mail.hupe.hu

Hálózati cím(ek): <http://www.hupe.hu/konyvtar.html>

Felelős neve: **Csermely Józsefné**

44. Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár

Cím: 6720 Szeged, Dóm tér 1–4.

Postacím: 6701 Szeged, Pf. 441

Telefonszám(ok): (62) 425-525/139, 146

Telefax: (62) 426-521

E-posta: kkozi@sk-szeged.hu

Hálózati cím(ek): <http://www.sk-szeged.hu/>

Felelős neve: **Dobosné Brezovszky Anikó,
Galát Gabriella, Kórász Mária**

45. Széchenyi István Egyetem Egyetemi Könyvtár

Cím: 9026 Győr, Egyetem tér 1.

Postacím: 9007 Győr, Pf. 701

Telefonszám(ok): (96) 503-443
Telefax: (96) 503-444
E-posta: garai@sze.hu
Hálózati cím(ek): <http://lib.sze.hu/>
Felelős neve: **Garainé Papp Judit**

46. Szegedi Tudományegyetem. Egyetemi Könyvtár

Cím: 6720 Szeged, Ady tér 10.
Postacím: 6701 Szeged, Pf. 393
Telefonszám(ok): (62) 546-626 ; (62) 546-627
Telefax: (62) 546-627
E-posta: ill@bibl.u-szeged.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.bibl.u-szeged.hu>
Felelős neve: **Molnár Szabolcs, Ötvös Péterné,
Horváth Edina, Matuska Ágota**

47. Szent István Egyetem. Állatorvostudományi Könyvtár

Cím: 1078 Budapest, István u. 2.
Postacím: 1400 Budapest, Pf. 2
Telefonszám(ok): (1) 478-4259
Telefax: (1) 478-4259
E-posta: olah.edit@aotk.szie.hu
Hálózati cím(ek): <http://konyvtar.univet.hu>
Felelős neve: **Oláh Edit**

48. Szent István Egyetem. Gödöllői Tudományos Könyvtár

Cím: 2103 Gödöllő, Péter Károly út 1.
Postacím: 2103 Gödöllő, Pf. 303
Telefonszám(ok): (28) 410-200/1177 ; (28) 522-000/1177
Telefax: (28) 410-804
E-posta: konyvtar@lib.szie.hu
Hálózati cím(ek): <http://dis.gau.hu>
Felelős neve: **Vendrei Klára**

49. Színház- és Filmművészeti Egyetem Könyvtára

Cím: 1088 Budapest, Vas u. 2/c.
Telefonszám(ok): (1) 266-4121

Telefax: (1) 338-4749
E-posta: konyvtar@szfe.hu
Hálózati cím(ek):
http://www.szfe.hu/egyetem/konyvtar_kottatar.php
Felelős neve:

50. Tolna Megyei Önkormányzat Illyés Gyula Könyvtára

Cím: 7100 Szekszárd, Széchenyi u. 51.
Postacím: 7101 Szekszárd, Pf. 257
Telefonszám(ok): (74) 528-100 ; (74) 528-104
Telefax: (74) 311-834
E-posta: konyvtarkozi@igyuk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.igyuk.hu>
Felelős neve: **Hargitai Anikó, Klem Viktória**

**51. Veszprémi Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar
Központi Könyvtár és Levéltár**

Cím: 8360 Keszthely, Deák F. u. 16.
Postacím: 8361 Keszthely, Pf. 66
Telefonszám(ok): (83) 312-330/ 5325
Telefax: (83) 315-105
E-posta: hszj@georgikon.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.georgikon.hu/>
Felelős neve: **Dr. Henéziné Szalai Jolán**

52. Veszprémi Egyetemi Központi Könyvtár

Cím: 8200 Veszprém, Egyetem u. 10.
Postacím: 8201 Veszprém, Pf. 158
Telefonszám(ok): (88) 624-193 ; (88) 624-275
Telefax: (88) 425-074
E-posta: kkk@almos.vein.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.vein.hu/library/index-hu.htm>
Felelős neve: **Dr. Bárdosné Gerőcs Erzsébet**

53. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár

Cím: 8000 Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.
Postacím: 8001 Székesfehérvár, Pf. 65

Telefonszám(ok): (22) 312-684/19 ; (22) 312-845/19
Telefax: (22) 311-634
E-posta: konyvtarkozi@vmmk.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.vmmk.hu>
Felelős neve: **Varga Éva**

54. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Egyetemi Központi Könyvtár

Cím: 1101 Budapest, Hungária krt. 9–11.
Postacím: 1581 Budapest, Pf. 15
Telefonszám(ok): (1) 432-9000/29-214
Telefax: (1) 432-9120
E-posta: nyari.istvanne@zmne.hu
Hálózati cím(ek): <http://www.zmne.hu/tanszekek/kvt/konyvtar.htm>
Felelős neve: **Nyári Istvánné**

Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer munkabizottságának tagjai

Dr. Bakonyi Géza	projekt-vezető <i>MOKKA</i>
Dr. Domsa Károlyné	főigazgató-helyettes <i>Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára</i>
Dr. Koltay Klára	főigazgató- helyettes <i>Debreceni Egyetemi Könyvtár</i>
Pallósiné dr.Toldi Márta	igazgató <i>Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely</i>
Rády Ferenc	főigazgató-helyettes <i>Országos Széchényi Könyvtár</i>
Ramháb Mária	igazgató <i>Katona József Megyei Könyvtár, Kecskemét</i>
Dr. Virágos Márta	főigazgató <i>Debreceni Egyetemi Könyvtár</i>

A Könyvtári Főosztály részéről:

Dr. Skaliczki Judit	főosztályvezető <i>Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma</i>
Dr. Kenyéri Katalin	vezető főtanácsos <i>Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma</i>